

Årsredovisning

2019

Innehållsförteckning

Förvaltningsberättelse	3
Hållbarhetsrapport	5
Vår kärnverksamhet – en affär för hållbarhet.....	5
FN:s globala mål.....	6
Det väsentliga för oss	6
Människor och samhälle.....	7
Miljö & klimatansvar	11
Ansvarsfulla kundrelationer & affärer	15
Resultat och ekonomisk ställning.....	21
Femårsöversikt	24
Verksamhetens risker och riskhantering.....	25
Resultaträkning koncernen	28
Resultaträkning moderbolaget	29
Resultatanalys moderbolaget	30
Rapport över finansiell ställning	32
Balansräkning.....	34
Rapport över förändringar i eget kapital	36
Kassaflödesanalys (indirekt metod).....	37
Noter till de finansiella rapporterna.....	39
Ord och uttryck inom skadeförsäkring	79

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Länsförsäkringar Jämtland, org.nr 593200-1828, avger härmed årsredovisning och koncernredovisning för 2019, det 172 verksamhetsåret.

Belopp i årsredovisningen och koncernredovisningen redovisas i den enhet som anges och i hela kronor. Uppgifter inom parentes avser föregående år.

Verksamhetsinriktning

Länsförsäkringar Jämtland är ett ömsesidigt försäkringsbolag som inom Jämtlands län erbjuder sina kunder ett heltäckande försäkringsskydd och närliggande finansiella tjänster. Länsförsäkringar Jämtland är marknadsledande på flertalet områden och försäkrar cirka 50 procent av privatmarknaden respektive företagsmarknaden i Jämtlands län.

Förutom den del av bedriven verksamhet, där Länsförsäkringar Jämtland har egen koncession, förmedlas djur- och grödaförsäkring till Agria Djurförsäkring samt livförsäkring till Länsförsäkringar Liv och Länsförsäkringar Fondliv. Till Länsförsäkringar Bank förmedlas in- och utlåningstjänster och till Länsförsäkringar Fondförvaltning förmedlas köp och försäljning av andelar i investeringsfonder.

Även för de förmedlade affärerna har Länsförsäkringar Jämtland kundansvaret. Länsförsäkringar Jämtland deltar också i länsförsäkringsgruppens gemensamma återförsäkringssystem. Avgiven återförsäkring går till Länsförsäkringar Sak och Länsförsäkringar Jämtland tar emot återförsäkring från Länsförsäkringar Sak.

Den totala affärsvolymen för ovanstående affärer fördelar sig enligt nedanstående (Mkr).

	2019	2018
Sakförsäkring, premieinkomst		
Direkt egen affär	479	474
Mottagen återförsäkring	36	35
Förmedlad försäkring, premieinkomst		
Djur	29	29
Livförsäkring	83	82
Finansiella tjänster		
Bank, inlåning 31/12	2 283	2 174
Bank, utlåning 31/12	5 362	5 034
Fonder, marknadsvärde 31/12	709	464

Organisation och struktur

Länsförsäkringar Jämtland ingår som ett av 23 självständiga, lokala och kundägda Länsförsäkringsbolag i länsförsäkringsgruppen. För länsförsäkringsbolagens gemensamma service och utvecklingsverksamhet äger bolagen tillsammans Länsförsäkringar AB (LFAB). Helägda dotterbolag till LFAB bedriver livförsäkring, bank- och fondverksamhet, industriförsäkring, trafikförsäkring samt djur- och grödaförsäkring. Länsförsäkringar Jämtland äger 2,5 procent av aktiekapitalet i LFAB och ägarrollen utövas av Länsförsäkringar Jämtlands styrelseordförande och vd på ägarkonsortiets möten.

Länsförsäkringar Jämtland är ett självständigt bolag och bolagsformen är ömsesidigt försäkringsbolag, vilket betyder att Länsförsäkringar Jämtland ägs av sakförsäkringskunderna. Dessa väljer ledamöter till fullmäktige vid valmöten i länets åtta kommuner. Ledamöter väljs på treårsmandat och för närvarande är det 38 fullmäktigeledamöter som företräder sakförsäkringstagarna på bolagsstämman. Bolagsstämman utser styrelsen som består av åtta ledamöter. Därutöver ingår två personalrepresentanter i styrelsen.

Länsförsäkringar Jämtland har två dotterbolag. Det helägda dotterbolaget Länsförsäkringar Jämtland Fastigheter AB, org.nr 556660-2537, har under året bedrivit verksamhet bestående av förvaltning av aktier i Humlegården Fastigheter AB, Lansa Fastigheter AB samt Hällefors Tierp Skogar AB. Det helägda dotterbolaget Logen 6 Fastighets AB, org.nr 556763-5163 har inte bedrivit någon aktiv verksamhet under året.

Väsentliga händelser under året

Inga väsentliga händelser har inträffat under året.

Händelser efter balansdagen

Den pågående COVID-19 pandemin påverkar makroekonomin och stor osäkerhet råder. Börsnedgångar sker samtidigt som företag påverkas ekonomiskt där flera sektorer varslar medarbetare. Påverkan för Länsförsäkringar Jämtland är främst att placeringstillgångarna påverkas negativt av den finansiella marknadsutvecklingen. Länsförsäkringar Jämtland har en bred placeringsportfölj och bolaget klarar kraftiga börsnedgångar. Bolaget följer löpande utvecklingen, gör nödvändiga åtgärder och anpassar verksamheten genom beredskaps- och kontinuitetsplaner

Hållbarhetsrapport

Vår kärnverksamhet – en affär för hållbarhet

Vi erbjuder försäkringar, bank- och pensionstjänster som underlättar vardagen och skapar trygghet för våra kunder som är privatpersoner, lantbrukare och företag i Jämtland och Härjedalen. Våra försäkringar skyddar mot ekonomiska förluster genom att våra kunder solidariskt delar på risken i försäkringskollektivet. Genom riskspridning får alla försäkringstagare ett ekonomiskt skydd till en låg kostnad.

Vi ägs och styrs av våra 59 442 sakförsäkringskunder. Här utöver har vi 17 198 livförsäkringskunder och 17 605 bankkunder. Marknadsandelen på privatmarknaden fortsätter att öka och idag har vi 50 970 privatkunder. Nästan 7 av 10 lantbrukshushåll är försäkrade hos oss och vartannat företag i länet har valt oss som sin försäkringspartner. Att vi är ett lokalt försäkringsbolag gör att vi har en nära kontakt med våra kunder och lokalsamhället och eventuella överskott kan delas ut till dem som återbäring. Då vi inte har några kortsiktiga vinstkrav från aktieägare kan våra kunders långsiktiga intressen prioriteras. Vårt mål är inte att vinstmaximera, utan att vara transparenta gentemot våra ägare och ha ett långsiktigt förhållningssätt som möjliggör ett konkurrenskraftigt erbjudande.

Vår väg mot ett hållbart företag

Vision

Vår vision 2025 är att vara det mest omttyckta bolaget i vårt län. Detta vill vi uppnå genom att förenkla våra kunders vardag samtidigt som vi tar ansvar för miljön, samhället och ekonomin. Vi strävar efter tillväxt med minsta möjliga miljöavtryck i samklang med ett välmående samhälle och bibehållen sund lönsamhet. Vi vill att alla medarbetare ska känna sig delaktiga i och ansvariga för att vi når våra övergripande mål, med engagerade medarbetare skapar vi nöjda kunder – och tillsammans skapar vi ett bättre län.

Styrning

Med vår värdegrund Hållbara, Engagerade och Modiga vägleds vi att ständigt ta ansvarsfulla och eftertänksamma beslut i vår vardag. Värdegrunden har gemensamt arbetats fram under året med hjälp av representanter från alla affärsområden med våra två strategiska mål som utgångspunkt, nöjda och engagerade medarbetare och nöjda och lojala kunder.

Det övergripande ansvaret för vår hållbara utveckling har företagsledningen. De har i sin tur utsett en hållbarhetssamordnare som tillsatt en projektgrupp som ska säkerställa att hållbarhet finns med i vårt strategiska och operativa beslutsfattande.

De ramverk som vägleder oss är FN:s principer för hållbart företagande (UNGC), hållbara försäkringar (UNPSI) och ansvarsfulla investeringar (UNPRI).

Vi arbetar även med FN:s Globala Mål (SDGs) för att förstå hur vår organisation bör anpassa sig efter världens gemensamma affärsplan för hållbar utveckling. Tillsammans har samtliga Vd:ar på respektive Länsförsäkringsbolag under året beslutat om 7 av huvudmålen, där Länsförsäkringsbolagen tillsammans har störst möjlighet att göra skillnad. Mål 17 är kopplat till de samarbeten vi har med de övriga Länsförsäkringsbolagen och lokalsamhället för en gemensam hållbar utveckling, exempelvis genom att minska sårbarheten vid ett förändrat klimat. De övriga sex identifierade målen har vi i vår verksamhet brutit ner i delmål, totalt 13 stycken för att på ett mer effektivt sätt kunna säkerställa vårt bidrag till måluppfyllelsen på länsbolagsnivå. Under året har detta arbete kommunicerats till styrelsen och samtliga medarbetare. Ett arbete har även inletts med syfte att identifiera mätetal och konkreta aktiviteter kopplade till dessa delmål. Läs mer om detta under respektive strategiskt fokusområde.

FN:s globala mål

Länsförsäkringars gemensamt utvalda mål

Det väsentliga för oss

Människor- & samhälle

Lokal närvaro
Samhällsengagemang
Samarbeten & Sponsring
Engagerade medarbetare

Miljö- & klimatansvar

Skadeförebyggande åtgärder
Ansvarsfull skadereglering
Medvetna inköp, transporter & resor
Återvinningstjänst för lantbrukare
Anpassning till klimatförändringar

Ansvarsfulla kundrelationer & affärer

Affärsetik
Ansvarsfull rådgivning
Hållbara investeringar
Antikorruption

Med en väsentlighetsanalys som utgångspunkt har vi identifierat tre strategiska fokusområden där vi som företag kan maximera vår positiva påverkan, och minimera vår negativa påverkan på såväl våra interna som externa intressenter. Väsentlighetsanalysen gjordes för första gången år 2017 och revideras varje år. Den har sin utgångspunkt i de

Hållbarhetsrelaterade risker och möjligheter som är viktigast för våra intressenter och där vi samtidigt har en stor möjlighet att påverka genom vår verksamhet. Därför bad vi under 2017 våra kunder och medarbetare rangordna de frågor som var av störst vikt för dem. Väsentlighetsanalysen anses fortfarande vara aktuell, men i år har vi valt att dela in våra nio mest väsentliga hållbarhetsfrågor i tre övergripande områden: Människor och samhälle, Miljö och klimatansvar samt Ansvarsfulla kundrelationer och affärer. Detta gör att vi lättare kan hantera och kommunicera vårt strategiska hållbarhetsarbete.

Människor & samhälle

Vi verkar genom vår lokala närvaro och vårt samhällsengagemang för ett mer hållbart län. Vi värnar om allas lika värde och strävar mot att vara en arbetsplats präglad av delaktighet, jämställdhet och ansvarsfullt ledarskap.

Lokal närvaro

I stort sett varannan privatperson och vartannat företag i vårt län har en relation till oss och närheten till våra kunder är en av våra bärande principer. Vi är övertygade om att en kundorienterad verksamhet bäst bedrivs så nära kunden som möjligt vilket leder till lokalt förankrade beslut baserat på gemensamma värderingar och attityder. Vi kan vårt län och våra kunder är även våra grannar, vänner och bekanta. Så har det varit i över 170 år.

"Vi kan vårt län och våra kunder är även våra grannar, vänner och bekanta."

Engagerade medarbetare

Länsförsäkringar Jämtlands framgång är beroende av våra medbärares engagemang, kompetens och välmående. Vi vill att medarbetarna ska trivas, känna arbetsglädje och utvecklas i arbetet. Att vara en attraktiv arbetsgivare handlar om att ha ett modernt ledarskap, en arbetsplats som är anpassad efter våra arbetssätt och ett öppet och inkluderande klimat. Med vår HR-policy och riktlinjer för arbetsmiljö eftersträvar vi att skapa en arbetsplats som möjliggör att medarbetarna känner sig delaktiga och får inflytande i beslutsfattandet. Policyn ses över årligen och revideras vid behov.

Ledarskap

I syfte att utveckla ledarskapet i bolaget har vi under 2019 genomfört ett omfattande utbildningsprogram för bolagets ledare för att säkerställa rätt kompetens, förutsättningar och verktyg för att verka som goda ledare. Utbildningen har innehållit moduler avseende arbetsmiljö, coaching, roll och person, kommunikationsverktyg, samt retorik. Målsättningen är att skapa ett värderingsstyrt ledarskap som ännu tydligare bygger på tillit och delegering av ansvar. Något som vi ser har gett resultat i vår medarbetarundersökning, främst kopplat till resultatet avseende bolagets kommunikationsklimat och känslan av att ha större handlingsutrymme hos våra medarbetare.

För att kunna driva ett värderingsstyrt ledarskap behövs en tydlig värdegrund. I framtagandet av värdegrunden inkluderades därför alla våra medarbetare. Till värdegrundsarbetet hör även vår nya rekryteringsstrategi som ska baseras på kompetenser, beteenden samt den nya värdegrunden. Det arbetet skulle ha implementerats under 2019, men då mycket energi, engagemang och tid har lagts på vårt värdegrundsarbete samt våra nya arbetsplatser så kommer arbetet med att förbättra vår rekryteringsprocess fortsätta under 2020.

Nya arbetssätt

Arbetet med våra nya arbetsplatser innebär en förflyttning från öppet kontorslandskap med fasta arbetsplatser till ett verksamhetsanpassat kontor där medarbetarna väljer arbetsplats utifrån arbetsuppgift. Projektet syftar till att framtidssäkra bolaget genom att kunna attrahera rätt kompetens samt skapa en arbetsmiljö som våra medarbetare ska

trivas i, och en arbetsplats att längta till. Under 2019 har en referensgrupp, projektgrupp och styrgrupp arbetat vidare med projektet som innehållit ledarskapsutveckling, medarbetardialoger, regelbundna informationsmöten och workshops samt ett tätt samarbete med arkitekter. Under slutfasen av året har vi fattat beslut gällande designkoncept och planlösning. Under 2020 kommer projektet att gå in i byggfasen samtidigt som arbetet med att utveckla arbetssätt, ledarskap och medarbetarskap kommer att fortsätta.

Medarbetarundersökning

Vi mäter årligen indexet Hållbar prestationskultur genom en medarbetarenkät för att få en uppfattning kring våra medbärares förutsättningar för att prestera på jobbet. Resultatet visar andelen medarbetare som anser att de har en hållbar prestationskultur, det vill säga att de har rätt villkor för att prestera. Vi mäter även ett Ledarskaps- och kommunikationsindex som visar vilken kommunikationskompetens våra medarbetare med personalansvar upplevs ha. En transparent och tydlig internkommunikation är en förutsättning för ett ledarskap som bidrar till goda prestationer. Sedan 2018 mäter vi även Employer Net Promoter Score (eNPS) som kartlägger hur troligt det är att våra medarbetare skulle rekommendera Länsförsäkringar Jämtland som arbetsgivare till en vän eller bekant. Mätningen som utfördes för kvartal fyra visade ett resultat på 34, som innebär att vi har 34% fler ambassadörer än kritiker. Detta värde kommer vi fortsätta följa upp kvartalsvis för att säkerställa att vi är på rätt väg och snabbt genomföra insatser allt eftersom.

Attraktiv arbetsgivare	2017	2018	2019	Mål 2020
Antal årsarbetare	103	109	117	-
Personalomsättning [%]	3,5	8,7	5	-
Frisknärvaro [%]	97	96	98,5	96,5
Hållbar prestationskultur [%] av medarbetare	56	47	62	64
Ledarskaps- och kommunikationsindex [%]	74	71	73	78
Employer Net Promoter Score (eNPS) [%]	e.t.	14,7	34	35

Jämställdhet & mångfald

Vår verksamhet präglas av uppfattningen att alla har och ska tillförsäkras lika villkor, rättigheter och möjligheter, oavsett olikheter. Detta återspeglas i vår dagliga verksamhet och vid rekryteringar. Ovälkomena uppträdanden, exempelvis sexuella trakasserier eller annan kränkande särbehandling, ska omedelbart rapporteras, utredas och lämpliga åtgärder ska vidtas, vilket följs upp i den årliga medarbetarundersökningen. I vår policy med riktlinjer och rutiner för hantering av kränkande särbehandling tydliggörs vad den drabbade ska göra, vilket ansvar respektive chef samt HR-avdelningen har, hur utredningen ska gå till samt vilka åtgärder som ska göras enligt plan. Som en del av vårt arbete med likabehandling har vi under 2019 haft en extern föreläsare som ökat medvetenheten inom tolerans av olikheter.

Ett arbete med en ny lönestrategi implementerades under 2019 där en strukturerad lönemodell som bygger på dialog enbart kopplat till våra lönekriterier användes. Som med alla nya processer så behöver lönemodellen utvärderas och revideras för att bli så framgångsrik som möjligt. Därför kommer modellen att förfinas inför lönerevisionen 2020, där våra lönekriterier i större utsträckning ska ha sin utgångspunkt i våra övergripande målsättningar nöjda och engagerade medarbetare, nöjda och lojala kunder samt vår värdegrund.

Könsfördelning	2017	2018	2019
Kvinnor/män i styrelse [%]	62/38	62/38	62/38
Kvinnor/män i ledningen [%]	28/72	28/72	28/72
Kvinnor/män totalt [%]	56/44	54/46	54/46

Samhällsengagemang och sponsring

Som en viktig och stor aktör i vårt län vill vi bidra till ett tryggt, hälsofrämjande och hållbart samhälle som gynnar lokala mötesplatser där allas lika värde har en central plats. Målet med vårt samhällsengagemang är ett hållbart och levande län. Vi ska främja satsningar som bidrar till att öka psykisk hälsa, aktivt engagera oss i att skapa förutsättningar för integration och mångfald i samhället samt bidra till utvecklingen av näringslivet i Jämtland och Härjedalens län.

Under 2019 har vi omarbetat riktlinjerna för samhällsengagemang och sponsring. Vår ambition var att få en bättre spridning av vår sponsring sett till demografi, kategori och geografi. Våra främsta förflyttningsområden under året var att inom elitidrotten göra en jämlik fördelning mellan kvinnor och män som spelar i motsvarande serier, vi ville se till att ha engagemang i alla våra åtta kommuner samt att vi ville få in fler samarbeten inom kultur, skola och miljöområdet. Vi har sedan kartläggningen arbetat med att göra förflyttningen och har tagit fram nya krav som vi ställer på våra sponsringstagare där vi vill att de bland annat aktivt arbetat med att minska utanförskap och mobbing, inte använder droger samt att alla föreningar ska ta utdrag ur brottsregistret på sina ungdomsledare. Vi är medvetna om att denna förflyttning tar tid då vi dels sitter kvar i många avtal och vi samtidigt vill värna om länets alla föreningar och aktiviteter. Vi arbetar ständigt med vår förflyttning genom att tänka strategiskt kring alla ansökningar vi får in, vi har kvartalsvisa sponsringsmöten där vi ställer olika ansökningar mot varandra och utvärderar hur förflyttningen fortgår.

Aktiv fritid

Vi vill att så många som möjligt i vårt län ska ha en meningsfull och hälsofrämjande fritid och en schysst vardag. En fritid med aktivitet, kreativitet, vänskap och glädje. Därför väljer vi att samarbeta med olika projekt över tid för att göra naturen, idrotten och kulturen tillgänglig för så många som möjligt. Länsförsäkringar Aktivitetscenter (LAC) på Frösön syftar till att vara en samlingsplats för människor i alla olika åldrar. Vi vill stå bakom denna yta för att uppmuntra till fysisk aktivitet och spontana aktivitetsytor där människor kan samlas och umgås. Ytan nyttjas främst av Frösö IF som på uppdrag av LAC sköter driften. Årligen anordnar vi Lövsstadagen, en familjedag fylld av rörelseglädje och aktiviteter för hela familjen.

Integration och trygghet

Länsförsäkringars Forskningsfond är en forskningsstiftelse som ägs av länsförsäkringsgruppen där vi stödjer forskning som ligger nära människors vardagliga trygghet. Forskningsanslag ges till projekt på en kvalificerad vetenskaplig nivå med relevans för Länsförsäkringar och våra kunder. Alla resultat görs allmänt tillgängliga och på så vis bidrar Länsförsäkringar till en kunskapsbaserad trygghetsutveckling av hela samhället, exempelvis ökad trafiksäkerhet.

För oss är det viktigt att alla ska känna sig välkomna och trygga i vårt län. Vi jobbar tillsammans i projekt för en tryggare vardag och ett inkluderande samhälle där alla får vara med. Genom Gnistan, en fond där eldsjälarna kan söka pengar till sina idéer med syfte att underlätta integrationen av nyanlända i Sverige, bidrar vi till att snabbt gå från tanke till handling och utveckla länet till att bli en bättre plats. Fonden startades av integrationskören The Rockin' Pots med tanken att det ska vara enkelt att söka bidrag och leda till att människor med olika bakgrund möts.

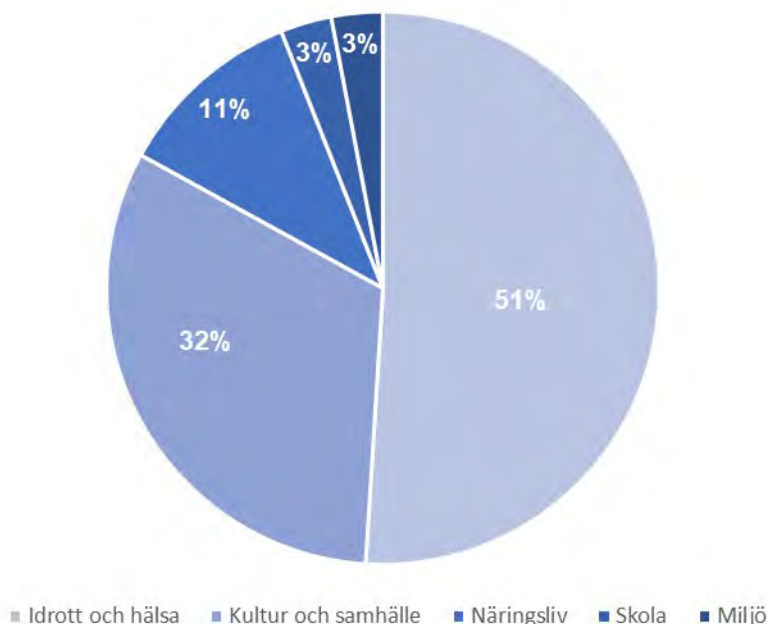
Region Jämtland Härjedalen har satt upp ett mål att öka antalet hushåll i regionen med 400 på tre år. Då vi är ett lokalt företag som ägs av våra kunder i länet ser vi på Länsförsäkringar Jämtland detta som ett viktigt projekt som vi självklart är med och arbetar för. Vi engagerar oss i länets utveckling och finns därför representerade i projektet och är medfinansierare.

Näringslivsutveckling

Genom samarbeten i olika forum, kluster av företag och nätverk för företagande vill vi stimulera entreprenörskap, företagande och utveckling i Jämtland och Härjedalen. Nyföretagarcentrum Jämtland är en av de organisationer vi samarbetar nära med. Dit vänder man sig om du planerar att starta eget företag eller nyligen har gjort det. Du får hjälp med att gå igenom din affärsidé, formulera en affärsplan, göra en första budget, hitta rätt kontakter och etablera företaget. Tillsammans med andra erfarna rådgivare erbjuder vi individuell, kostnadsfri och affärsmässig rådgivning.

Utmärkelser och stipendier

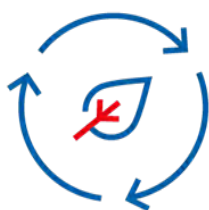
I vårt län har vi mycket att vara stolta över, inte minst alla människor som är kreativa, innovativa, ledande och goda förebilder för oss medmänniskor. För att uppmärksamma och inspirera till positiva insatser har vi en rad utmärkelser och stipendier som vi årligen delar ut i olika sammanhang. För att stimulera hållbart företagande i länet har vi sedan 2015 delat ut priset Årets hållbara företag till ett företag som arbetar för en hållbar tillväxt för både sitt företag och sin omgivning. I år valde vi att dela ut detta pris i länets samtliga åtta kommuner. Vinnaren i respektive kommun uppmärksammades i samband med en lokal företagsfest.

Fördelning av medel i vårt samhällsengagemang per december 2019. Med våra nya riktlinjer vill vi göra en förflyttning mot skola, miljö, kultur och samhälle för att uppnå en jämnare fördelning av vårt samhällsengagemang på längre sikt.

Fokusområdet Människor & samhällets bidrag till globala målen

Genom vårt egna skadeförebyggande arbete mot trafikskador och olyckor och via forskningsfondens projekt kring oskyddad trafikant samt arbeta internt med att vara en attraktiv och hälsosam arbetsplats bidrar vi till uppfyllelsen av mål 3 och att minska antalet trafikolyckor, psykisk ohälsa och livsstilssjukdomar. Vi bidrar även till mål 3 genom vårt samhällsengagemang där vi bland annat uppmuntrar barn och ungdomar till fysisk aktivitet samt främjar satsningar som bidrar till att öka psykisk hälsa. Våra samhällsengagemangssatsningar på exempelvis integration och trygghet samt barn- och ungdomsverksamhet bidrar till mål 10 att främja inkludering.

Miljö- & klimatansvar

Vårt miljömässiga fokus handlar om att reducera vår direkta och indirekta klimatpåverkan samt bevara den biologiska mångfalden genom att arbeta skadeförebyggande, ställa krav på våra leverantörer och att beakta hållbarhet i inköp och resor.

Skadeförebyggande och skadereglering

Varje år inträffar ett stort antal skador som orsakar lidande och kostnader för våra kunder. Vi anser att det är vårt ansvar som försäkringsbolag att verka för att förebygga dessa och vi vet att den bästa skadan är den som aldrig händer. Genom att arbeta skadeförebyggande kan vi bidra positivt ur såväl ett ekonomiskt, miljömässigt och socialt perspektiv. Vi lägger därför stor vikt vid våra skadeförebyggande aktiviteter där detta ingår i den långsiktiga strategi som tagits fram till 2025.

Vi utför löpande och behovsanpassade trygghetsgenomgångar hos våra privatkunder, där vi informerar kring skadeförebyggande åtgärder. För företags- och lantbrukskunder genomför vi varje år ett stort antal skadeförebyggande besiktningar för att reducera risken för bränder och andra skador. Utöver dessa trygghetsgenomgångar och besiktningar har vi dessutom gjort ca 68 000 stycken informationsutskick under året avseende allt från uthyrning av bostäder till brandskydd.

Vi följer länsstyrelsens råd kring exempelvis vattennära byggnader. Detta fungerar som en vägledning i vårt klimatanpassningsarbete och innebär högre krav än de råd som ges av kommunen. Fokus detta år har varit att kommunicera detta ställningstagande.

Vi arbetar med lokala skadeförebyggande åtgärder där vi utifrån ett geografiskt informationssystem (GIS) kan identifiera vilka risker som finns i olika geografiska områden. Utifrån informationen och identifieringen av risker i respektive område kan vi vidare informera invånarna, kommuner och myndigheter kring vilka risker som finns i ett specifikt område samt vilka åtgärder som bör göras för att förebygga dessa.

Skadeförebyggande åtgärder	2017	2018	2019
PRIVATKUNDER			
Genomförda Trygghetsgenomgångar	212	60*	128*
FÖRETAGSKUNDER			
Skadeförebyggande besiktningar	144	100	104
LANTBRUKSKUNDER			
Skadeförebyggande besiktningar	61	50	72

*Ausknad av resurs under större delen av året.

Naturskador

Sommaren 2018 drabbades Sverige av torka och bränder. Bara i Jämtland inträffade ett 80-tal bränder, och vi bedömer att detta kommer att bli mer vanligt förekommande framöver i takt med klimatförändringarna. Denna torka har inneburit naturskador som visat sig först under 2019. På en nationell nivå ser vi att antalet naturskador som beror på ett förändrat klimat ökar för alla länsförsäkringsbolag. Det gäller allt från översvämningar till stormar och bränder. Dessa händelser blir ofta väldigt kostsamma och besvärliga för oss och våra kunder. Vi har därför ett stort fokus på att öka kunskapen om klimatförändringarna och dess konsekvenser. Under året har vi exempelvis tillsammans med skogsägare undersökt olika alternativ kring hur skogen avverkas och hur vägar kan läggas för att förhindra spridningen av bränder.

Varje bolag i länsförsäkringsgruppen har varsin naturskadesamordnare som tillsammans följer och analyserar utvecklingen av naturskador, samverkar med lokala aktörer samt föreslår proaktiva åtgärder för att begränsa effekten av skadorna. Till följd av ökad frekvens av stormar och mildare klimat blir Jämtland och Härjedalens skogsbruk mer utsatt. Med kunskap och erfarenhet från naturskadesamordnaren, kan vi tillsammans med skogsägare se över skogsbruket, ta ett större ansvar och förhoppningsvis minska skadorna.

Brandsäkerhet

I det skadeförebyggande arbetet har vi identifierat att vi ska arbeta med att förebygga bränder och vattenskador i vårt län som ett viktigt bidrag till klimatet och naturen. Bränder är inte bara förödande för våra kunders trygga vardag utan är även kostsamma och har en allvarlig miljöpåverkan. En villabrand motsvarar ungefär fem varv runt jorden med en bil i koldioxidutsläpp. Varje år tillgodoser vi därför våra kunder med ett stort antal brandsläckare och brandvarnare.

Miljöfarligt avfall

För att rensa bort metallskrot och annat miljöfarligt avfall från landsbygden erbjöd vi 2018 våra kunder som tecknat vår lantbruksförsäkring hämtning av avfall i samarbete med Håll Sverige Rent. Till följd av ny lagstiftning har vi under 2019 inte kunnat hämta något avfall. Istället har vi initierat ett samarbete med en lokal distributör som kan hämta avfallet. Detta samarbete realiseras först 2020.

Medvetna inköp

Vår vision om hållbart företagande sträcker sig vidare utanför vårt eget företags gränser. Att i största möjliga mån säkerställa en hållbar leverantörskedja är väsentligt för att vi ska kunna leverera trygga och kvalitativa tjänster till våra kunder. Detta innebär att vi tar ansvar för att våra största leverantörer har en hög social standard med schyssta

Sveriges största Brandövning

För andra året i rad genomförde vi Sveriges största brandövning tillsammans med de andra 22 länsförsäkringsbolagen. Idén föddes med vetskapen om den dåliga brandberedskapen i svenska hem och syftar till att öka kunskapen och beredskapen för en möjlig brand i hemmet. Hundra personer dör årligen i bränder, och detta är något som vi med Sveriges största brandövning vill ändra på – tillsammans. Under 2019 åkte vi runt till 19 olika orter och träffade över 1 000 kunder.

arbetsvillkor, en stabil ekonomi och god kreditvärdighet samt tar ansvar för den miljöpåverkan deras verksamhet ger upphov till. Vi vill att våra leverantörer delar våra värderingar och kan leva upp till vårt varumärke, både när det gäller stora inköp av tjänster och mindre inköp av varor till kontoren.

Skadereparatörer

Vi har ingått avtal med ett stort antal lokala leverantörer som reparerar våra kunders egendomsskador. Exempelvis reparerar ett flertal plåtverkstäder i länet våra kunders bilar och lokala entreprenörer hanterar vattensskador och brandskador på fastigheter. Dessa leverantörer har en nära kontakt med våra kunder och representerar därmed oss i hög grad. Att de arbetar ansvarsfullt, noggrant och resurseffektivt har en betydlig påverkan på miljön och på kostnaden för kunden. Vi ställer därför höga krav och ger tydliga instruktioner gällande sådant som materialval, reparationsmetoder och återvinning. I våra avtal framgår det att leverantören ska tillämpa gällande miljölagstiftning samt ha ett aktivt miljöarbete. Om företaget i dagsläget inte arbetar utifrån miljömål, ska de ta fram dessa innan avtalet blir giltigt.

För att kontrollera att våra leverantörer uppfyller våra gällande miljö- och kvalitetskrav har vi rätt att genomföra slumpmässiga stickkontroller av en tredjepartsgranskare. Tredjepartsgranskning och stickprovskontroller genomförs årligen på samtliga av våra plåtverkstäder. Vid de fall där det framkommer brister utifrån stickkontrollerna skickar vi tillbaka detta till kunden så att verkstaden får göra arbetet på nytt på ett sätt där kraven uppfylls.

Eftersom en viktig leverantör är de plåtverkstäder som reparerar våra kunders fordonsskador har vi tagit fram ett program för miljö- och kvalitetscertifiering. Verksamheten ska enligt kraven för certifiering utvecklas i en gynnsam riktning när det gäller säkerhet, miljö, kvalitet och effektivitet. Sedan 2015 har vi även delat ut utmärkelsen Årets bilplåtverkstad, baseras på tre parametrar; andel begagnade delar i reparationer, andel plastreparationer och kundens bedömning av verkstaden. På detta sätt kan vi vidare hjälpa och motivera kunderna till att göra mer miljövänliga val.

Under 2019 har vi åkt runt och träffat alla upphandlade byggentreprenörer runt om i länet. Syftet med dessa besök har varit att informera om Länsförsäkringars gemensamma arbetssätt bygg (GAB) och diskutera vikten av hållbarhet för att vi tillsammans ska kunna arbeta för en hållbar leverantörskedja. På dessa träffar har vi tillsammans diskuterat olika arbetssätt och hur de kan agera för att bli mer hållbara.

Vi har som mål att till 2020 ta fram mätetal kring våra skadereparatörers klimatpåverkan. Detta både så att vi kan redovisa en större del av vår verksamhets totala klimatpåverkan, men även för att uppmuntra och inspirera våra verkstäder och entreprenörer så att vi tillsammans kan arbeta för en mer hållbar framtid.

Riktlinjer för inköp

Under 2019 uppdaterade vi vår inköspolicy. I policyn stipulerar vi att alla typer av inköp och upphandlingar av varor och tjänster inom Länsförsäkringar Jämtland ska vara så hållbara som möjligt och i först hand stödja det lokala näringslivet och dess utveckling. Med hållbara inköp menas att miljömässiga, ekonomiska och sociala aspekter ska beaktas. Vårt förhållande till leverantörer och samarbetspartners regleras i våra Etiska Riktlinjer och beskriver bland annat att upphandlingen av externa tjänster ska ske utifrån affärsmässiga principer. Vi ska alltid hålla en hög affärsetik, vilket innebär att anställda inte får utnyttja sin position otillbörligt eller ta emot otillåtna gåvor eller förmåner. Vid tillfälle för kontraktsskrivning med potentiella leverantörer för vi en dialog angående våra avtalsvillkor som bland annat inkluderar hållbarhetsfrågor och krav på miljöarbete. För att kunna ställa tydligare krav på våra leverantörer ska vi under 2020 ta fram affärsetiska riktlinjer.

Begränsning av och anpassning till klimatförändringar

Vi arbetar med åtgärder för att minska både länets och vår egen verksamhets klimatpåverkan. Detta genom att engagera oss i ett flertal initiativ och event som avser att höja kunskapsnivån och att skapa ett engagemang som leder till konkreta handlingar. Vår egen klimatpåverkan minskar vi genom främst medvetna inköp, resor och energiförbrukning.

Fossilbränslefritt län

Vårt län ska vara fossilbränslefritt 2030. En avgörande faktor till att det ska bli verklighet är att vi arbetar mot detta mål tillsammans och att alla är med och bidrar. För att stärka samverkan och utbyta erfarenheter inom klimatarbetet i Jämtlands län deltar vi bland annat i länets klimatråd. Klimatrådet är en plattform med aktörer från bland annat näringsliv, offentlig förvaltning och intresseorganisationer med visionen att Jämtlands län år 2030 ska vara en fossilbränslefri region och en nationellt ledande exportör av förnybar energi.

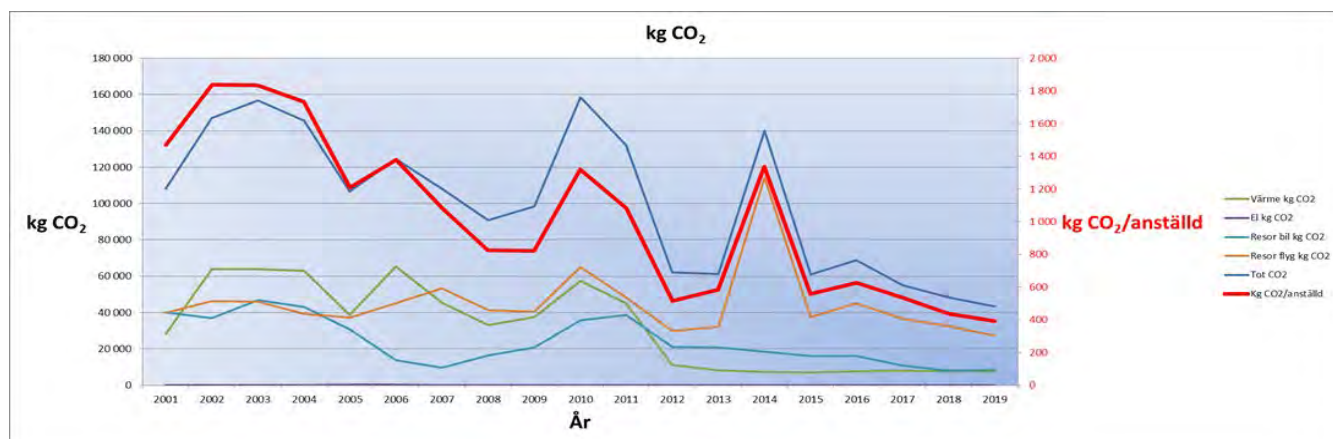
Varje år arrangeras ett klimatseminarium av Östersunds kommun, Region Jämtland Härjedalen, Länsförsäkringar Jämtland och Länsstyrelsen Jämtlands län. Årets seminarium hölls på Storsjöteatern med 425 deltagare och var det sjuttonde i ordningen med temat "Nu ökar vi takten".

I oktober var vi också medarrangörer till ett stort nationellt tvådagarsseminarium med rubriken "Ekonomiska risker vid ett förändrat klimat". I samband med detta bjöd vi in till ett lokalt näringslivsinitiativ med syfte att minska den sårbarhet som klimatförändringarna innebär för vårt län. Resultatet av detta är att vi våren 2020 arrangerar ett antal branschträffar på temat "klimatledarskap för en hållbar omställning". Dessa träffar bygger på omställningsrapporter som branscherna själva tagit fram för att kunna genomföra en nödvändig omställning.

Vår verksamhets klimatpåverkan

Vårt övergripande miljömål är att minska utsläppen av växthusgaser. Vi följer därför årligen upp CO₂ utsläppen som vår egen verksamhet genererar. Figuren nedan visar att vi har en positiv trend sedan uppföljningen påbörjades år 2001. Av den totala miljöpåverkan i form av CO₂ utsläpp är 63 % den klimatpåverkan som våra flygresor genererar. Man kan tydligt se topparna 2010 och 2014 då vi genomförde gemensamma konferenser i utlandet. Sedan dess har vi gjort ett ställningstagande för att främja hållbara transportmedel, genom att exempelvis erbjuda en ersättning vid val av nattåg istället för flyg, om inte ett digitalt möte är ett bra substitut. Vår egen fordonsflotta består av fem poolbilar som alla är klassade som supermiljöbilar, samt ett tiotal miljöklassade förmånsbilar. Alla bilar i fordonsflottan har ett krav på maximala koldioxidutsläpp om 140 gram CO₂/km.

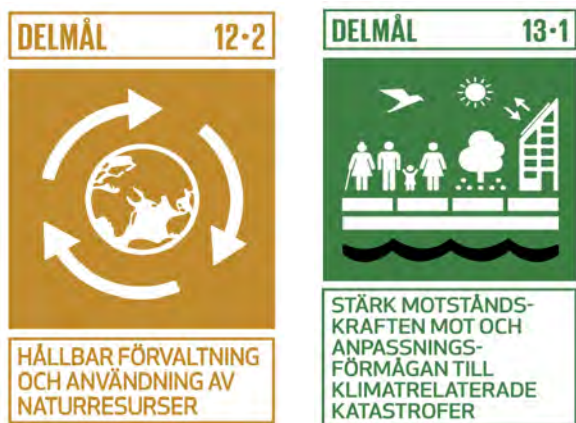
Under året har vi arbetat mycket med att skapa en medvetenhet hos våra medarbetare om deras egen klimatpåverkan. Detta har vi exempelvis gjort genom en mikroutbildning om klimat och hållbarhet som 98% av medarbetare genomfört. På årets kickoff var temat hållbarhet och där genomförde vi en workshop kring hur vi kan öka vår förändringsbenägenhet. Efter avslutad workshop genomförde vi en gemensam hållbarhetsutmaning där 132 medarbetare i sju veckor fick tävla om att leva mer hållbart och lära sig mer om klimatet. Tillsammans sparade vi över 43 ton CO₂ i samband med denna utmaning.

För tredje året på raken har vi minskat vår CO₂ belastning. Från 2018 års har belastningen minskat från 439 kg/anställd till 393 kg/anställd. En minskning på 17%. Flygresandet minskade från 2018 års nivå på 2200 km/anställd till 2154 km/anställd vilket är en minskning av flygresandet med 2%. Tågresandet ökade från 2018 års nivå på 431 km/anställd till 789 km/anställd vilket motsvarar en ökning med 83%.

Fokusområdet Miljö och klimatansvars bidrag till globala målen

Genom att göra delreparationer, ställa krav på hantverkare och bilverkstäder att reparera med hållbara metoder samt arbeta med skadeförebyggande åtgärder bidrar vi till mål 12 och att hushålla med resurser samt minska avfall. Även vårt aktiva arbete med att höja kunskapen internt om mer hållbara beteenden innebär att vi internt bidrar till detta mål. Vårt arbete med klimatanpassning tillsammans med kommuner, länsstyrelser och räddningstjänst har en tydlig koppling till mål 13 och att öka motståndskraften för klimatförändringar. I och med att klimatförändringar är en av våra största utmaningar idag är detta arbete väldigt viktigt för oss där vi ser att vi även kan bidra till målet med våra tips och råd kring hur kunder kan minska risker att drabbas av naturskador.

Ansvarsfulla kundrelationer & affärer

Som aktör i bank- och försäkringsbranschen är det en hygienfaktor för oss att vi bibehåller en ekonomisk stabilitet, säkerställer en hållbar kapitalförvaltning och att vi alltid agerar affärsetiskt. Vi har produkter och tjänster som ger ekonomisk trygghet både för privatpersoner och företag och prioriterar ett hållbarhetsarbete med tydlig koppling till vår affär och verksamhet, som därmed bidrar till lönsamhet och tydligt minskade skadekostnader.

Ansvarsfull rådgivning

Vi vill att våra kunder ska uppleva att vi erbjuder en ansvarsfull och personlig rådgivning. För att uppnå detta är det viktigt att vi upplevs som ett hållbart företag. Vi behöver också ta hänsyn till våra kunders olika behov i utvecklingen av våra kunderbjudanden och upprätthålla ett högt engagemang hos våra medarbetare.

Kunddialog

För att komma närmare våra kunder jobbar vi med kundinsikter där kunden kan välja att ge ett omdöme till oss efter varje genomförd kundkontakt. Detta möjliggör en mer systematisk och frekvent temperaturmätning på hur våra kunder upplever vårt engagemang. I april 2019 genomfördes en bolagsövergripande kundundersökning, där totalt 750 telefonintervjuer samlades in. Resultatet på en hundragrading skala för Nöjd Kund Index (NKI) blev 75, ett oförändrat betyg från 2018, vilket tolkas som att våra kunder i genomsnitt är mycket nöjda med oss. Vår lokala förankring och hjälpsamma personal lyfts fram som särskilt positiva faktorer.

Guldkunder

Lojala kunder är strategiskt viktiga både för vår lönsamhet och vår kundnöjdhet. Enligt våra kundundersökningar utgör Guldkunder vår nöjdaste kundgrupp, vilket är en privatkund som både är boendeförsäkring- och bankkund med tillhörande sparande. En Guldkund belönas med exempelvis rabatt på försäkringar, ett kostnadsfritt bankkort och andra förmåner.

Kundnöjdhet och kundlojalitet	2017	2018	2019	Mål 2020
Nöjd Kund Index (NKI)	77	75,5	75	79
Antal Guldkunder [antal]	5 169	5 634	6 040	6 500
Upplevt engagemang [%]	e.t.	89,5	92	93
Net Promoter Score (NPS) [%]*	e.t.	54	50,9	60

* Under 2018 började vi mäta vårt Net Promoter Score bland de kunder som varit i kontakt med oss, för att se hur sannolikt det är att våra kunder skulle rekommendera oss till sin omgivning. Resultatet 2019 blev ett NPS på 50,9, vilket vi är mycket stolta över trots en mindre nedgång. Nedgången har sin förklaring i en förändring i sättet som kunden ska ange sitt svar. Undersökningarna har visat att detta påverkat resultatet nedåt med 10-15 enheter. Resultatet 2018 och 2019 är därmed inte jämförbara.

Digital transformering

De digitala kanalerna hamnar allt mer i centrum i kundmötet vilket ger oss och våra kunder en möjlighet att mötas på ett effektivt sätt. Det mänskliga mötet kommer att finnas kvar, men det kommer att förändras. Eftersom uppgifter som tidigare hanterades manuellt nu kan skötas automatiskt blir vi betydligt mer effektiva. En ökad digitalisering gör det även möjligt för oss att informera våra kunder i rätt tid och på rätt sätt, vilket kan leda till utvecklade kundrelationer. Detta innebär bland annat att kunder som tecknar en boende- eller bilförsäkring får skadeförebyggande tips, avtalsmässig information, erbjudanden med rätt tajming och med ett kvalitativt och lokalt innehåll. Under året har vi infört digital avtalssignering till våra leverantörer för att underlätta processen för båda parter samt minska pappersanvändningen. Dessutom valde 32% av våra kunder 2019 att använda sig av digital skadeanmälan. Vi har som mål till nästa år att denna siffra ska överstiga 35%.

Vi har under året även tagit beslut om att delta i Länsförsäkringsgruppens gemensamma projekt för en ökad robotisering som kan avlasta våra medarbetare från enklare rutinmässiga uppgifter, vilket kan frigöra tid till ett mer personligt kundbemötande och ansvarsfull rådgivning. Detta arbete fortsätter under 2020.

Hållbara investeringar

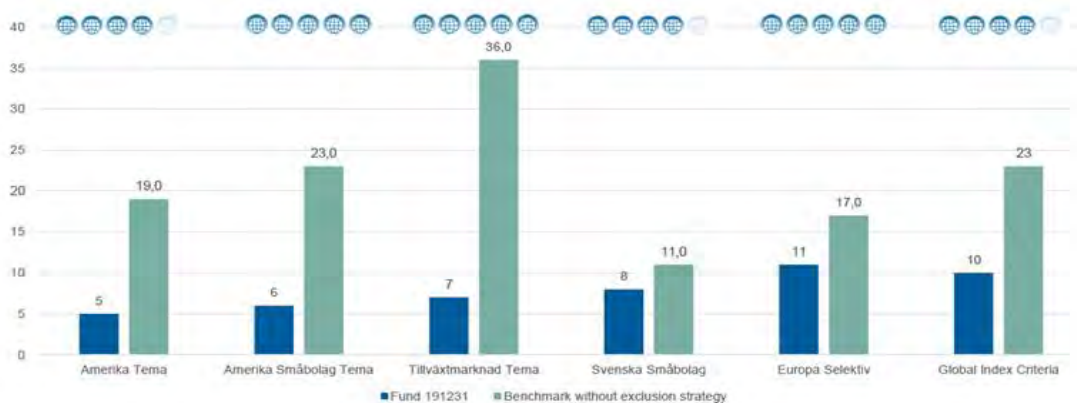
Vi vill uppnå en positiv tillväxt men inte på bekostnad av en sund lönsamhet. Banken arbetar noggrant och strategiskt med kreditgivning och prissättning, och vårt övergripande mål är att säkerställa att vårt åtagande gentemot försäkringstagarna alltid kan fullföljas. Kapitalförvaltningen ska eftersträva en stabil avkastning över tid och präglas av ett balanserat risktagande. För att minska risktagandet anser vi att det är viktigt att ta hänsyn till varje placeringens hållbarhetsprestanda. Utgångspunkten är att bolag som aktivt arbetar med hållbarhet, exempelvis genom miljö- och etikfrågor, skapar bättre förutsättningar för en långsiktigt god utveckling.

Placeringsriktlinjer

Vi investerar i fonder som har innehav i bolag över hela världen. Det medför en ökad risk för oss att någon av dessa bolag har verksamheter som kränker mänskliga rättigheter, agerar korrupt eller tillverkar vapen. För att minska denna risk arbetar vi i enlighet med FN:s principer för hållbara försäkringar (PSI) och riktlinjer för ansvarsfulla investeringar (PRI). De förvaltare som vi anlitar ska ha skrivit under PRI och innehav som kan associeras till en kränkning av dessa

konventioner ska avyttras. Vi har en placeringspolicy och etiska riktlinjer som revideras årligen och tydliggör att kapitalförvaltningen ska arbeta för en god avkastning och samtidigt bidra till ett mer hållbart samhälle. Placeringar ska undvikas i företag med tillverkning eller försäljning av vapen/krigsmateriel, pornografi, alkohol och tobak eller som tillåter barnarbete eller bryter mot centrala internationella överenskommelser. Vidare ska placeringar undvikas i företag vars verksamhet inte bedrivs på ett miljömässigt hållbart sätt eller saknar förutsättningar för en hållbar tillväxt. Vi avstår därför att investera i bolag som producerar och distribuerar fossila bränslen.

Två gånger om året görs en genomlysning av våra bolagsinnehav och deras eventuella brott eller kränkningar mot internationella normer utifrån UN Global Compacts fyra principiella områden mänskliga rättigheter, arbetsförhållanden, miljö och korruption. Genom vårt nära samarbete med fondförvaltarna kan vi även stämma av våra placeringars koldioxidavtryck jämfört med liknande fonder på marknaden. Under året har en närmare dialog först med våra fondförvaltare avseende deras egna genomlysningsprocesser och hur de mäter fondernas klimatpåverkan. Utöver att mäta fondernas klimatpåverkan, tilldelas fonderna ett hållbarhetsbetyg i form av 1 till 5 glober. Antalet glober som fonden tilldelas baseras på börsföretagens risktagande för att råka ut för skandaler, oavsett branschtillhörighet Fem glober innebär lägst riskaptit.

Fondernas koldioxidavtryck mätt i ton CO2/msek omsättning

Utöver ovan investeringar investerar vi även i Länsförsäkringsgruppens egna aktiefond Länsförsäkringar Sverige Aktiv samt räntefonder. Aktiefonden har en CO2-intensitet på 5 ton CO2 per miljon omsättning. De räntefonder som finns i vår placeringsportfölj innehåller gröna obligationer enligt nedan:

Företagsobligationsfond	28,4%
Företagsobligationsfond IG	19,7%
Institutionell Korträntefond	10%
Ränteavkastningsfond	13,7%

Skogsförvärv

Under året har aktier i ett skogsbolag förvärvats tillsammans med några andra länsbolag. Syftet med investeringen är att placera kapital i en långsiktigt hållbar investering som även ska verka för att skogen brukas på ett hållbart sätt.

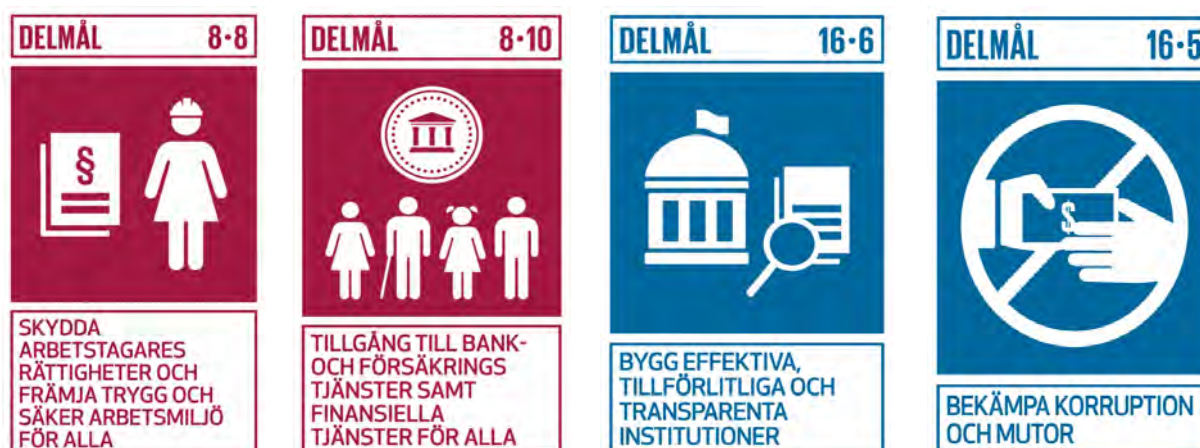
Affärsetik

För att upprätthålla ett gott förtroende för vår verksamhet och finansmarknaden som helhet är det viktigt att vi har tydliga rutiner och riktlinjer avseende hantering av oegentligheter, både internt som externt. Om medarbetare har misstankar om affärsetiska överskridanden av extern part avseende exempelvis intern bokföringskontroll, revision eller mutor och korruption ska de i första hand vända sig till sin chef, sin chefs överordnade eller styrelsens ordförande. Om

situationen gör det lämpligare att kontakta någon annan, kan iakttagelser skickas till regelfterlevnadsfunktionen hos oss eller hos LFAB. Man har alltid rätt att vara anonym. Identifierade oegentligheter i verksamheten hanteras av närmaste chef, HR-chef och VD. Våra etiska riktlinjer identifierar vad som anses vara tillåtna respektive otillåtna förmåner eller gåvor. Dessa riktlinjer uppdaterades under året och under prestationssamtalen säkerställs att våra medarbetare tagit del av dessa. 2018 tog vi dessutom fram en intern e-utbildning kopplad till säkerhet, sekretess, regelverk och etik som hittills genomgått av 57 % av våra medarbetare.

Fokusområdet Ansvarsfulla affärer & kundrelationer koppling till globala målen

Genom att tillgängliggöra finansiella tjänster, stötta lokala entreprenörer och ställa krav på våra bolagsinnehav samt leverantörer vill vi främja en ekonomisk tillväxt med schyssta arbetsvillkor i enlighet med mål 8. Våra rutiner och riktlinjer avseende hantering av oegentligheter är viktiga för att upprätthålla ett gott förtroende och vara en tillförlitlig bank- och försäkringsverksamhet. Genom att ha detta på plats och att arbeta med att förhindra penningtvätt i kreditgivning, men även genom att utbilda våra anställda inom dessa frågor, bidrar vi till mål 16. Vi är även transparenta kring våra försäkringsvillkor och de krav vi ställer på leverantörer och bolag vi investerar i gällande mutor och korruption.

Resultat och ekonomisk ställning

Premier

Premieinkomsten brutto uppgår till 514,9 (509,3) Mkr vilket är högre än föregående år. Den faktiska ökningen i premieinkomst jämfört med 2018 består både av premiejusteringar och av beståndsförändringar. Sammanlagd premieinkomst brutto framgår av följande tabell (Mkr).

Premieinkomst brutto	2019	2018
Direkt försäkring		
Hem, villa, villahem, fritidshus, båt	106,7	103,4
Företag, lantbruk, fastighet	147,9	147,2
Motorfordon	136,1	134,8
Trafik	67,2	69,4
Olycksfall	20,8	19,2
Summa direkt försäkring	478,7	461,7
Mottagen återförsäkring	36,2	35,3
Summa egen affär	514,9	496,8

Ersättningen för premier för avgiven återförsäkring uppgick till -48,9 (-50,5) Mkr och premieintäkten för egen räkning uppgick till 460,8 (453,4) Mkr.

Marknad

Förändringarna i Länsförsäkringar Jämtlands försäkringsbestånd framgår av nedanstående tabell.

Antal försäkringar	2019	2018
Hem, villa, villahem, fritidshus, båt	43 616	43 286
Företag, lantbruk, fastighet	15 024	14 870
Motorförsäkring	79 488	78 824
Olycksfall	15 924	15 576
Summa direkt försäkring	154 052	152 556
Liv	27 483	28 392
Djur	28 859	29 356
Summa förmedlad försäkring	56 342	57 748
Summa direkt och förmedlad försäkring	210 394	210 304

Skador

Skadekostnaden brutto uppgick till 386,9 (388,0) Mkr. I denna kostnad ingår skaderegleringskostnader med 40,7 (36,2) Mkr. Återförsäkrades andel av skadekostnaden var 13,7 (50,8) Mkr och skadekostnaden netto blev 373,2 (337,3) Mkr. Den högre skadekostnaden netto jämfört med föregående år är till stor del hänförlig till skadekostnaden för motorförsäkring.

Skadeprocenten totalt för egen räkning (f.e.r) uppgick till 81,0 (74,4) procent. Skadeprocenten f.e.r exklusive skadelivräntor blev 79,2 % (72,4%) och för den direkta affären f.e.r blev skadeprocenten 78,9 % (73,0 %). Den genomsnittliga skadeprocenten för den direkta affären under den senaste femårsperioden uppgår till 80,2 (76,3) procent. Länsförsäkringar Jämtlands skadefrekvens totalt 2019 för den direkta affären blev 113 (119) skador per 1 000 försäkringar.

Avvecklingen av tidigare års avsättningar för oreglerade skador f.e.r i den direkta affären resulterade i ett totalt avvecklingsresultat om -10,7 (9,7) Mkr, vilket har ökat årets skadekostnad. Exklusive skadelivräntor är avvecklingsresultatet f.e.r i den direkta affären -4,1 Mkr (17,1 Mkr) Avvecklingsresultatet för mottagen återförsäkring, är 3,0 (8,2) Mkr. Det totala avvecklingsresultatet f.e.r exklusive skadelivräntor är -1,1 (25,3) Mkr.

Kapitalförvaltning

Den direkta kapitalavkastningen efter avdrag för kostnader uppgick till 31,9 (17,3) Mkr. Orealiserade värdeförändringar netto i placeringstillgångarna blev sammantaget 397,4 (78,2) Mkr. Den totala kapitalavkastningen uppgick till 429,4 (95,6) Mkr.

Verkligt värde på Länsförsäkringar Jämtlands placeringstillgångar, inklusive likvida medel, uppgick vid verksamhetsårets slut till 3 173,6 (2 742,0) Mkr enligt följande struktur (Mkr).

	2019 Verkligt värde	Andel %	2018 Verkligt värde	Andel %
Byggnader och mark	92,2	3	93,8	3
Aktier i intressebolag	6,5	0	6,5	0
Aktier och andelar	2 265	71,4	1 814,9	66
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	732	23,1	646,4	24
Lån m.m.	0	0	0,1	0
Summa placeringstillgångar exkl. likvida medel	3 095,7		2 561,7	
Likvida medel	77,9	2,5	180,3	7
Summa placeringstillgångar inkl. likvida medel	3 173,6	100	2 742,0	100

Resultat

Försäkringsrörelsens tekniska resultat i koncernen uppgick till -31,4 (46,8) Mkr efter beslutad återbäring. Totalkostnadsprocenten uppgick till 101,7 (93,2) %, varav skadeprocent 81,0 (74,4) % och driftkostnadsprocent 20,7 (18,8) %.

Resultat för finansrörelsen och förmedlad affär uppgick till 405,2 (79,8) Mkr. Det sammanlagda resultatet blev 373,8 (126,6) Mkr före skatt. Efter skatt uppgick årets resultat till 320,5 (119,4) Mkr.

Resultatet av årets verksamhet och den ekonomiska ställningen den 31 december 2019 för koncernen Länsförsäkringar Jämtland och moderbolaget framgår av efterföljande resultat- och balansräkningar med tillhörande noter.

Redovisningsprinciper

Länsförsäkringar Jämtland tillämpar, från och med 2010, i sin koncernredovisning fullt ut de av EU antagna internationella redovisningsstandarder IFRS (International Financial Reporting Standards) samt tolkningar av dessa utgivna av IFRS Interpretations Committee, såsom de godkännts av EG-kommissionen för tillämpning inom EU.

Moderbolaget upprättar sin redovisning enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag samt RFR 2, Redovisning för juridiska personer. Detta innebär att moderbolaget i de flesta fall tillämpar motsvarande IFRS som i koncernredovisningen. Den största avvikelserna gäller redovisning av fastigheter.

Femårsöversikt

Uppgifterna avser koncernen.

<i>Belopp i Mkr</i>	2019	2018	2017	2016	2015
RESULTAT					
Premieintäkter f.e.r.	460,8	453,4	436,3	417,8	402,3
Kapitalavkastning överförd från kapitalförvaltningen	18,2	17,4	12,4	27,5	11,6
Försäkringsersättningar f.e.r.	-373,2	-337,3	-341,1	-355,3	-332,6
Driftkostnader	-95,2	-85,1	-78,8	-76,8	-74,4
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen före återbäring	10,6	48,4	28,8	13,2	6,9
Återbäring	-40,0	0	0	1,6	-40,0
Övriga tekniska kostnader	-2,0	-1,6	-1,9	-2,9	-1,5
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen	-31,4	46,8	26,9	11,9	-34,6
Återstående kapitalavkastning	411,1	78,2	190,3	123,8	128,0
Övriga intäkter och kostnader	-5,9	1,6	-2,1	-9,1	-4,6
Resultat före dispositioner och skatt	373,8	126,6	215,1	126,6	88,8
Årets resultat	320,0	119,4	166,3	110,7	68,2
EKONOMISK STÄLLNING					
Placeringsstillgångar verkligt värde	3 095,7	2 561,7	2 470,5	2 234,1	2 012,9
Premieinkomst f.e.r.	465,9	458,8	447,9	421,9	408,2
Försäkringstekniska avsättningar f.e.r.	1 102,0	1 046,6	1 013,1	965,7	966,4
Konsolideringskapital					
Beskattat eget kapital	1 911,2	1 591,3	1 434,4	1 268,1	1 149,5
Uppskjuten skatt	294,5	240,7	280,2	231,3	215,4
S:a konsolideringskapital	2 205,7	1 832,0	1 714,6	1 499,4	1 364,9
Konsolideringsgrad i procent	473	399	384	355	334
Kapitalbas **	2 045,1	1 720,6	1 599,9	1 342,7	
Minimikapitalkrav (MCR) **	239,3	171,3	175,3	174,9	
Solvenskapitalkrav (SCR) **	957,1	685,2	701,2	699,6	
Nyckeltal försäkringsrörelsen					
Skadeprocent*	81,0	74,4	78,2	85,0	82,7
Driftkostnadsprocent	20,7	18,8	18,1	18,4	18,5
Totalkostnadsprocent	101,7	93,2	96,3	103,4	101,2
Kapitalavkastning i procent					
Direktavkastning	0,3	0,6	0,3	0,3	0,5
Totalavkastning	16,1	3,9	9,2	7,2	7,2

*Skadeprocent exklusive skadelivräntor i direkt och mottagen affär uppgår för 2019 till 79,2 % (72,4 %).

**Dessa nyckeltal tillkom i samband Solvens 2-regelverkets införande 2016 och har inte räknats fram tidigare.

För definition av poster i femårsöversikten se avsnittet Ord och uttryck inom skadeförsäkring.

Verksamhetens risker och riskhantering

Risker utgör en väsentlig del av Länsförsäkringar Jämtlands verksamhetsmiljö och affärsaktiviteter. För att hantera riskerna har Länsförsäkringar Jämtland tydligt definierade strategier och ansvarsområden tillsammans med ett starkt engagemang för riskhanteringsprocessen. Huvudsyftet med riskhanteringen är att säkerställa att riskerna identifieras, att riskvärdering är oberoende och att kapitalbasen är tillräcklig i förhållande till riskerna. Detta är viktigt för att med hög säkerhet garantera utfästelser som gjorts mot kunder.

Försäkringsrisker

Länsförsäkringar Jämtlands riskportfölj bedöms vara väl balanserad. Försäkringsrisken återspeglas i Länsförsäkringar Jämtlands skadeprocent f.e.r. som för senaste femårsperioden i genomsnitt utgör 80,2 (78,8) procent. Mottagen återförsäkring innehåller till större delen svensk affär. Största enskilda risk i mottagen återförsäkring utgör den i affären ingående Nordiska Kärnförsäkringspoolen. Maximal ansvarighet per skadehändelse i kärnförsäkringspoolen uppgår till 550 000 euro.

Den avgivna återförsäkringsaffärens syfte är främst att minska försäkringsrisken. Länsförsäkringar Jämtlands självbehåll per risk och per skadehändelse 2019 är enligt nedanstående tabell

Självbehåll (Mkr)

	2019	2018
Brand egendom	9,0	9,0
Katastrof egendom	9,0	9,0
Ansvar egendom	2,0	2,0
Motorfordon	1,0	1,0
Trafik	1,5	1,5
Båt	0,5	0,5

För 2019 är självbehållen oförändrade jämfört med 2018.

Marknadsrisker

Marknadsrisken definieras som risken för att verkligt värde på nuvarande eller framtida kassaflöden från ett finansiellt instrument varierar på grund av förändringar i marknadspriser. I marknadsrisk ingår aktiekursrisk, valutakursrisk, ränterisk och fastighetsrisk.

Aktiekursrisken är den enskilt största marknadsrisken. Totala aktieexponeringen i koncernen är 2 272 Mkr. Aktieplaceringarna sker i huvudsak i LFAB-aktier, aktier i Humlegården Fastigheter AB, Lansa Fastigheter AB och Hällefors Tierp Skogar AB via dotterbolaget Länsförsäkringar Jämtland Fastigheter AB samt i aktiefonder. Genom att placera i flera olika geografiska regioner minskar den totala aktiekursrisken.

Exponering mot utländska valutor förekommer i aktiefondplaceringar i utländska aktier. Sammanlagda värdet vid årets slut var 668 Mkr. Dessa fonder noteras i SEK, men har en inbyggd valutakursrisk i och med att fonderna handlar med utländska aktier. Valutakursrisken avser företrädesvis US dollar, euro och engelska pund.

Verkligt värde på räntebärande placeringstillgångar utgjorde vid räkenskapsårets utgång 732 Mkr. Ränterisken på tillgångarna påverkar resultatet med cirka 8,8 Mkr vid en procents förändring av den allmänna räntenivån. Den genomsnittliga durationen i placeringar i räntebärande tillgångar uppgår till 1,2 år.

Exponeringen i direktägda fastigheter uppgår till totalt 92 Mkr. Den mest betydande fastighetsrisken är att fastighetsvärdena går ned till följd av olika omvärldsförändringar. Risken är dock begränsad då direktägda fastigheter utgör en mindre del av placeringstillgångarna samt att fastigheter uteslutande används i den egna rörelsen.

Utöver försäkringsrisker och marknadsrisker har Länsförsäkringar Jämtland identifierat riskområdena: operativ risk, motpartsrisk, likviditetsrisk samt risker i övrig verksamhet. Ytterligare beskrivning av risker finns i not 2.

Förslag till vinstdisposition

Till bolagsstämmans förfogande står balanserat resultat, kronor 903 756 659 samt årets vinst, kronor 210 098 318, tillsammans kronor 1 113 854 977.

Styrelsen och verkställande direktören föreslår bolagsstämman besluta att disponibla vinstmedel, kronor 1 113 854 977, balanseras i ny räkning.

Resultaträkning koncernen

TEKNISK REDOVISNING AV SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSE

Tkr	Not	Koncernen	
		2019	2018
Försäkring			
Premieinkomst	3, 29	514 870	509 332
Premier för avgiven återförsäkring		-48 942	-50 479
Förändring i avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		-5 079	-5 496
Premieintäkter efter avgiven återförsäkring		460 849	453 357
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	4	18 241	17 347
Utbetalda försäkringsersättningar			
Före avgiven återförsäkring	5	-373 535	-322 528
Återförsäkrars andel		10 620	13 324
Förändring i avsättning för oreglerade skador			
Före avgiven återförsäkring		-13 387	-65 504
Återförsäkrars andel		3 063	37 439
Försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring		-373 239	-337 269
Driftkostnader	6, 27	-95 199	-85 043
Övriga tekniska kostnader	7	-2 030	-1 548
Återbäring		-40 000	
Summa försäkring		-31 378	46 844
Kapitalavkastning			
Kapitalavkastning, intäkter	8	35 082	21 033
Kapitalavkastning, kostnader	9	-3 176	-3 693
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	10	397 450	111 617
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	10	0	-33 381
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen		-18 241	-17 347
Summa kapitalavkastning		411 115	78 229
Förmedlad affär			
Provisionsintäkter	11	46 980	48 483
Provisionskostnader	11	-52 930	-46 947
Summa förmedlad affär		-5 950	1 536
Resultat före skatt		373 787	126 609
Skatt på årets resultat	26	-53 797	-7 226
Årets resultat		319 990	119 383
Övrigt totalresultat		-	-
Summa övrigt totalresultat		-	-
Årets totalresultat		319 990	119 383

Resultaträkning moderbolaget

TEKNISK REDOVISNING AV SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSE

tkr

		Moderbolaget	
	Not	2019	2018
Premieintäkter efter avgiven återförsäkring			
Premieinkomst	3, 29	514 870	509 332
Premier för avgiven återförsäkring		-48 942	-50 479
Förändring i avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		-5 079	-5 496
		460 849	453 357
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	4	18 241	17 347
Försäkringersättningar efter avgiven återförsäkring			
Utbetalda försäkringersättningar			
Före avgiven återförsäkring	5	-373 535	-322 528
Återförsäkrars andel		10 620	13 324
Förändring i avsättning för oreglerade skador			
Före avgiven återförsäkring		-13 387	-65 504
Återförsäkrars andel		3 063	37 439
		-373 239	-337 269
Driftkostnader	6, 27	-95 231	-85 087
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat före återbäring		10 620	48 348
Övriga tekniska kostnader	7	-2 030	-1 548
Återbäring		-40 000	
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat efter återbäring		-31 410	46 800

ICKE-TEKNISK REDOVISNING

Kapitalförvaltning			
Kapitalavkastning, intäkter	8	39 084	25 035
Kapitalavkastning, kostnader	9	-3 176	-3 693
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	10	276 093	50 815
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	10	0	-33 381
Kapitalförvaltningens resultat		312 001	38 776
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen		-18 241	-17 347
Återstående kapitalavkastning		293 760	21 429
Övriga intäkter och kostnader	11	-5 950	1 536
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		256 400	69 765
Bokslutsdispositioner			
Upplösning/Avsättning till periodiseringsfond		14 642	-13 895
Lämnade koncernbidrag		-4 014	-4 002
Överavskrivningar		0	362
Resultat före skatt		267 028	52 230
Skatt på årets resultat	26	-56 930	-4 129
Årets resultat		210 098	48 101
Rapport över totalresultat för moderbolaget (tkr)		2019	2018
Årets resultat		210 098	48 101
Övrigt totalresultat		-	-
Årets totalresultat		210 098	48 101

Resultatanalys moderbolaget

Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat, tkr	Totalt 2019	Olycksfall och sjuk	Hem, villa och fritidshus	Företag, lantbruk, fastighet	Motorfordon	Trafik	Summa direkt försäkring	Mottagen återförsäkring
Premieintäkt f.e.r. (not RA 1)	460 849	18 708	101 145	114 877	134 269	56 606	425 605	35 244
Kapitalavkastning överförd från kapitalförvaltningen	18 241	944	962	1 414	956	10 565	14 841	3 400
Försäkringsersättningar f.e.r. (not RA 2)	-373 239	-22 590	-73 551	-78 651	-119 838	-47 832	-342 462	-30 777
Driftkostnader	-95 231	-5 999	-23 305	-33 249	-20 712	-11 652	-94 917	-315
Återbäring	-40 000	-1 736	-8 915	-12 359	-11 376	-5 614	-40 000	
Övriga tekniska kostnader	-2 030					-2 030	-2 030	
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat	-31 410	-10 673	-3 664	-7 968	-16 700	43	-38 962	7 553
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat 2018	46 800	2 336	1 340	2 254	16 579	10 209	32 718	14 082
Avvecklingsresultat								
Avvecklingsresultat brutto	3 362	6 352	-5 290	15 832	-4 379	-12 126	389	2 973
Återförsäkrares andel	-11 060	-5 662	-	-17 935	90	12 447	-11 060	-
Avvecklingsresultat f.e.r.*	-7 698	690	-5 290	-2 103	-4 289	321	-10 671	2 973
Försäkringstekniska avsättningar före avgiven återförsäkring								
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	-218 206	-9 597	-51 853	-60 389	-62 185	-31 052	-215 076	-3 130
Oreglerade skador	-1 125 941	-89 907	-43 913	-113 973	-30 874	-527 179	-805 847	-320 094
Summa försäkringstekniska avsättningar före avgiven återförsäkring	-1 344 147	-99 504	-95 766	-174 362	-93 059	-558 231	-1 020 923	-323 224
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar	282 129	5 075	-	31 474	657	244 923	282 129	-

* Avvecklingsresultat exklusive skadelivräntor uppgår till -1 069 tkr.

Noter till resultatanalys

NOT RA 1, tkr	Totalt 2019	Olycksfall och sjuk	Hem, villa och fritidshus	Företag, lantbruk, fastighet	Motor- fordon	Trafik	Summa direkt försäkring	Mottagen åter- försäkring
Premieinkomst före avgiven återförsäkring	514 870	20 781	106 695	147 913	136 142	67 182	478 713	36 157
Premier för avgiven återförsäkring	-48 942	-1 335	-3 949	-30 658	-1 318	-11 682	-48 942	-
Förändring i avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	-5 079	-738	-1 601	-2 378	-555	1 106	-4 166	-913
Premieintäkt f.e.r.	460 849	18 708	101 145	114 877	134 269	56 606	425 605	35 244

NOT RA 2, tkr	Totalt 2019	Olycksfall och sjuk	Hem, villa och fritidshus	Företag, lantbruk, fastighet	Motor- fordon	Trafik	Summa direkt försäkring	Mottagen åter- försäkring
Utbetalda försäkrings- ersättningar före avgiven återförsäkring	-373 535	-11 545	-76 985	-86 075	-119 724	-47 510	-341 839	-31 696
Återförsäkrarens andel	10 620	178	0	4 397	3 349	2 696	10 620	-
Förändring i avsättning för oreglerade skador före avgiven återförsäkring	-13 387	-5 603	3 434	17 901	-3 961	-26 077	-14 306	919
Återförsäkrarens andel	3 063	-5 620	0	-14 874	498	23 059	3 063	-
Försäkring ersättning f.e.r.	-373 239	-22 590	-73 551	-78 651	-119 838	-47 832	-342 462	-30 777

Rapport över finansiell ställning

tkr		Koncern	
	Not	2019-12-31	2018-12-31
TILLGÅNGAR			
Andra immateriella anläggningstillgångar	12	2 595	3 892
Rörelsefastigheter	13	75 253	76 829
Förvaltningsfastigheter	13	17 000	17 000
Materiella anläggningstillgångar	19	6 494	4 899
Placeringar i intresseföretag	14, 28	6 469	6 469
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar	23,24,25	282 129	279 066
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	18	62	174
Aktier och andelar	15,18	2 265 483	1 814 865
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	16,18	731 766	646 402
Fordringar avseende direkt försäkring	17	179 691	175 071
Fordringar avseende återförsäkring		1 764	6 972
Övriga fordringar		36 195	26 784
Förutbetalda anskaffningskostnader	20	25 340	22 989
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		11 086	14 326
Likvida medel		77 864	180 288
SUMMA TILLGÅNGAR		3 719 191	3 276 026

EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER

Balanserade vinstmedel		1 591 264	1 471 881
Årets resultat		319 990	119 383
Eget kapital	21	1 911 254	1 591 264
Försäkringstekniska avsättningar	22-25	1 384 147	1 325 681
Avsättning för uppskjuten skatt	26	294 509	240 712
Övriga avsättningar		2 331	1 569
Skulder avseende direkt försäkring		12 040	12 396
Övriga skulder		49 325	41 091
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		65 585	63 313
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		3 719 191	3 276 026

Balansräkning

tkr		Moderbolaget	
TILLGÅNGAR	Not	2019-12-31	2018-12-31
Andra immateriella tillgångar	12	2 595	3 892
Placeringstillgångar			
Byggnader och mark	13	75 518	77 138
Placeringar i koncern- och intresseföretag	14,28	327 326	229 256
Andra finansiella placeringstillgångar			
- Aktier och andelar	15,18	1 551 453	1 328 622
- Obligationer och räntebärande värdepapper	16,18	731 766	646 402
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	18	62	174
Summa		2 688 720	2 281 592
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar			
Oreglerade skador	22-25	282 129	279 066
Fordringar			
Fordringar avseende direkt försäkring	17	179 691	175 071
Fordringar avseende återförsäkring		1 764	6 972
Övriga fordringar		36 186	26 775
Summa		217 641	208 818
Andra tillgångar			
Materiella tillgångar	19	6 494	4 899
Kassa och bank		77 469	179 891
Summa		83 963	184 790
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Förutbetalda anskaffningskostnader	20	25 340	22 989
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		11 086	14 326
Summa		36 426	37 315
SUMMA TILLGÅNGAR		3 308 879	2 995 473

Balansräkning, forts.

tkr		Not	Moderbolaget	
			2019-12-31	2018-12-31
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER				
Eget kapital	21			
<i>Bundet eget kapital</i>				
Reservfond			8 850	8 850
<i>Fritt eget kapital</i>				
Balanserad vinst			903 757	855 656
Årets resultat			210 098	48 101
Summa			1 122 705	912 607
Obeskattade reserver				
Utjämningsfond			22 260	22 260
Säkerhetsreserv			458 494	458 494
Periodiseringsfond			19 533	34 175
Summa			500 287	514 929
Försäkringstekniska avsättningar				
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	22		218 206	213 127
Oreglerade skador	23,24,25		1 125 941	1 112 554
Återbäring			40 000	-
Summa			1 384 147	1 325 681
Avsättningar för andra risker och kostnader				
Avsättning för uppskjuten skatt	26		188 518	131 588
Övriga avsättningar			2 331	1 569
Summa			190 849	133 157
Skulder				
Skulder avseende direkt försäkring			12 040	12 396
Övriga skulder			29 474	29 621
Skulder koncernföretag			3 797	3 784
Summa			45 311	45 801
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter				
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			65 580	63 298
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			3 308 879	2 995 473

Rapport över förändringar i eget kapital

Koncernen, tkr	Balanserade vinstmedel	Årets resultat	Totalt eget kapital
Ingående eget kapital enligt fastställt balansräkning 2018-01-01	1 268 108	166 272	1 434 380
Effekt upplösning uppskjuten skatt intressebolag *	30 296		30 296
Effekt ändrad skattesats till 20,6% **	7 205		7 205
Justerat ingående eget kapital	1 305 609	166 272	1 471 881
Omföring av föregående års resultat	166 272	-166 272	-
<i>Årets totalresultat</i>			
Årets resultat **		119 383	119 383
Årets övriga totalresultat		-	-
S:a årets totalresultat		119 383	119 383
Utgående eget kapital 2018-12-31	1 471 881	119 383	1 591 264
Ingående eget kapital enligt fastställt balansräkning 2019-01-01	1 471 881	119 383	1 591 264
Omföring av föregående års resultat	119 383	-119 383	-
<i>Årets totalresultat</i>			
Årets resultat		319 990	319 990
Årets övriga totalresultat		-	-
S:a årets totalresultat		319 990	319 990
Utgående eget kapital 2019-12-31	1 591 264	319 990	1 911 254

Moderbolaget, tkr	Bundet kapital Reservfond	Fritt eget kapital Balanserat resultat	Årets resultat	Totalt eget kapital
Ingående eget kapital 2018-01-01	8 850	755 493	100 163	864 506
Disposition av 2017 års resultat		100 163	-100 163	-
Årets resultat**			48 101	48 101
Utgående eget kapital 2018-12-31	8 850	855 656	48 101	912 607
Ingående eget kapital 2019-01-01	8 850	855 656	48 101	912 607
Disposition av 2018 års resultat		48 101	-48 101	-
Årets resultat			210 098	210 098
Utgående eget kapital 2019-12-31	8 850	903 757	210 098	1 122 705

* Uppskjuten skatt har tidigare år felaktigt redovisats på övervärden i intressebolag. Effekten 2017 på posten *Skatt på årets resultat och Årets resultat* är 12 587 tkr.

** Sveriges riksdag har beslutat från 1 januari 2019 att sänka bolagsskatten från 22 % till 20,6% i två steg. Länsförsäkringar Jämtland har i bokslutet redovisat den uppskjutna skatteeffekten på temporära skillnader utifrån skattesats 20,6 %. Effekten på årets resultat är 9 153 tkr i koncernen och 8 943 tkr i moderbolaget.

Se not 21 för ytterligare information och uppdelning bundet och fritt eget kapital i koncernen.

Kassaflödesanalys (indirekt metod)

tkr	Not	Koncernen 2019	2018	Moderbolaget 2019	2018
Den löpande verksamheten					
Resultat före skatt och bokslutsdispositioner		373 787	126 609	256 400	69 765
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet	KA 1	-363 417	-52 364	-246 028	4 480
Betald skatt		-10 239	-1 997	-10 239	-1 997
Utbetalda räntor		0	7 540	0	7 540
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av tillgångar och skulder		131	79 788	133	79 788
Förändring i finansiella placeringstillgångar		-95 000	-13 491	-95 000	-31 715
Förändring av rörelsefordringar		581	827	581	827
Förändring av rörelseskulder		-4 086	-19 816	-4 086	-1 593
Kassaflöde från den löpande verksamheten		-98 374	47 308	-98 372	47 307
Investeringsverksamheten					
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		-4 050	-832	-4 050	-832
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		0	378	0	378
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-4 050	-454	-4 050	-454
Finansieringsverksamheten					
		-	-	-	-
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-	-	-	-
Årets kassaflöde		-102 424	46 854	-102 422	46 853
Likvida medel vid periodens början		180 288	133 434	179 891	133 038
Likvida medel vid periodens slut		77 864	180 288	77 469	179 891
Not KA 1					
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet					
Avskrivningar		5 713	5 559	5 757	5 603
Realiserade värdeförändringar		-26 006	-5 388	-26 006	-5 388
Orealiserade värdeförändringar		-397 451	-78 309	-276 094	-17 507
Försäkringstekniska avsättningar f.e.r		16 403	33 561	16 403	33 561
Netto övriga upplupna kostnader och intäkter		7 183	-329	3 171	-4 331
Avsättning till återbäring		40 000		40 000	
Övriga justeringar		-9 259	-7 458	-9 259	-7 458
Summa:		-363 417	-52 364	-246 028	4 480

Noter till de finansiella rapporterna

Företagsinformation

Denna års- och koncernredovisning omfattar kalenderåret 2019 och avges per den 31 december 2019. Den avser Länsförsäkringar Jämtland, ömsesidigt skadeförsäkringsbolag med säte i Östersund. Adressen till huvudkontoret är Prästgatan 18, Östersund och organisationsnummer är 593200-1828. Årsredovisningen har godkänts för utfärdande av styrelsen den 3 april 2020. Resultat- och balansräkningen blir föremål för fastställande på stämman den 12 maj 2020. Koncernens huvudsakliga verksamhet beskrivs i förvaltningsberättelsen.

NOT 1 Redovisningsprinciper

I denna not beskrivs inledningsvis koncernens redovisningsprinciper. Moderbolaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen, med de avvikelser som anges i avsnittet Moderbolagets redovisningsprinciper.

Om inte annat anges, avser uppgifterna i notförteckningen både koncernen och moderbolaget. Samtliga beloppsuppgifter anges i tkr, avrundade till närmaste tusental, om inte annat framgår.

Överensstämmelse med normgivning och lag

De finansiella rapporterna och koncernredovisningen har upprättats i enlighet med av EU antagna internationella redovisningsstandarder International Financial Reporting Standards (IFRS) utgivna av International Accounting Standards Board (IASB) samt tolkningar av dessa utgivna av IFRS Interpretations Committee, såsom de antagits av EU. Därutöver tillämpas också Lag (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL). Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd FFFS 2015:12 inklusive rekommendation RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner från Rådet för finansiell rapportering.

Bedömningar och uppskattningar i de finansiella rapporterna

Upprättande av redovisning i enlighet med IFRS kräver att företagsledningen gör bedömningar och uppskattningar samt gör antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av intäkter, kostnader, tillgångar, skulder och ansvarsförbindelser. Ledningens bedömningar och uppskattningar är baserade på historiska erfarenheter och grundar sig på den bästa information som fanns tillgänglig på balansdagen. Det verkliga utfallet kan avvika från dessa bedömningar och uppskattningar.

Bedömningar och uppskattningar ses över regelbundet. Ändringar av uppskattningar redovisas i den period ändringen görs om den endast påverkar denna period, eller i den period ändringen görs och framtida perioder om ändringen påverkar både aktuell period och framtida perioder.

Nya och ändrade standarder och tolkningar

Nya och ändrade standarder och tolkningar som trätt i kraft bedöms inte haft någon väsentlig inverkan på Bolagets finansiella rapporter 2019.

IFRS 9 Finansiella instrument utfärdades den 24 juli 2014 och ska ersätta IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering. IFRS 9 innehåller nya principer för hur finansiella tillgångar ska klassificeras och värderas. Avgörande för i vilken värderingskategori en finansiell tillgång hänförs sig till avgörs av dels företagets syfte med innehavet av tillgången (d.v.s. företagets "affärsmodell") dels den finansiella tillgångens kontraktssenliga kassaflöden. Den nya standarden innehåller även nya regler för nedskrivningsprövning av finansiella tillgångar som innebär att den tidigare "incurred loss-metoden" ersätts av en ny så kallad "expected loss-metod" samt för säkerhetsredovisning.

IFRS 9 ska tillämpas för räkenskapsåret som påbörjas 1 januari 2018 men i september 2016 publicerade IASB ett tillägg till IFRS 4 som ger ett försäkringsbolag som uppfyller kriterierna för tillämpning möjligheten att skjuta på tillämpningen av IFRS 9. Tillämpningen av IFRS 9 får i enlighet med tillägget skjutas upp till dess att försäkringsbolaget börjar tillämpa IFRS 17 Insurance Contracts eller senast 1 januari 2022. Länsförsäkringar Jämtland har valt att utnyttja möjligheten att skjuta på tillämpningen av IFRS 9 från och med 1 januari 2018 då IFRS 9 annars skulle ha trätt i kraft.

IFRS 16 leasingavtal som ersätter IAS 17 tillämpas från räkenskapsår som påbörjas 1 januari 2019 eller senare. IFRS 16 innebär att leasetagare ska redovisa leasingavtal i balansräkningen och kommer därmed att få större balansomslutning vilket påverkar nyckeltal och avkastning på totala tillgångar. Länsförsäkringar Jämtland har analyserat effekten av IFRS 16 på bolagets redovisning utifrån de lätttnadsregler som tillämpas (leasingavtal med avtalstid på max 1 år och/eller under beloppet 5 000 US-dollar behöver inte redovisas enligt IFRS 16). Utbetalningar för dessa typer av leasingavtal kostnadsförs direkt.

Nya och ändrade standarder och tolkningar som ännu ej trätt i kraft

Vid upprättandet av Bolagets finansiella rapporter per 31 december 2019 finns det standarder och tolkningar som publicerats av International Accounting Standards Board (IASB) men ännu ej trätt i kraft. Nedan beskrivs de nya och ändrade standarder och tolkningar som bedöms att kunna få påverkan på Bolagets finansiella rapporter den period de tillämpas för första gången.

IASB publicerade i maj 2017 den nya redovisnings-standard **IFRS 17** Försäkringsavtal som ska ersätta den befintliga standarden IFRS 4 Försäkringsavtal. Standarden förväntades ursprungligen tillämpas från och med den 1 januari 2021 men IASB beslutade att senarelägga ikraftträdandet av standarden med ett år. Standarden förväntas därmed tillämpas från och med den 1 januari 2022 med ett tillhörande jämförelseår enligt samma principer. Vid övergång ska IFRS 17 tillämpas retroaktivt. Om det inte är genomförbart ska användare tillämpa en av två förenklingsmetoder: "den modifierade retroaktiva metoden" eller "verkligt värde-metoden".

Syftet med standarden är att öka jämförbarheten och transparensen i redovisningen av försäkringsavtal. Vidare syftar standarden till att eliminera brister och motsägelser i den befintliga metodiken genom att tillhandahålla ett principbaserat regelverk för redovisning samt öka upplysningskraven. IFRS 17 förändrar värderingen och presentationen av försäkringsåtaganden.

Under 2019 utkom IASB med ändringsförslag till IFRS 17 som skickades för konsultation i branschen. IASB utreder svaren från konsultationen för att fastställa förändringarna. IASB planerar att utkomma med en uppdaterad standard under 2020. I december 2019 meddelade Finansinspektionen (FI) att de kommer att ta bort kravet på full IFRS i onoterade försäkringsföretag och tjänstepensionsföretags koncernredovisning. Enligt FIs preliminära tidplan kommer ändringen att träda ikraft den 1 januari 2021. FI har preliminärt uttalat att lagbegränsad koncernredovisning i praktiken kommer innebära en lika redovisning som i juridisk person, men med vissa ytterligare valmöjligheter för koncernen. Mer information om hur de nya koncernredovisningsreglerna kommer att utformas, kommer att framgå av preliminära föreskriftsförslag från FI, vilka beräknas att komma under våren 2020.

Transaktioner i utländsk valuta

Moderbolagets funktionella valuta är svenska kronor som även utgör rapporteringsvalutan för moderbolaget och för koncernen. Funktionell valuta är valutan i de primära ekonomiska miljöer som bolagen bedriver sin verksamhet. Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på transaktionsdagen. Monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta räknas om till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på balansdagen.

Valutakursdifferenser som uppstår vid omräkningarna redovisas i resultaträkningen.

Resultatredovisning

Resultatet redovisas i två huvuddelar. Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat samt ett icke-tekniskt resultat som omfattar den del av kapitalavkastningen som återstår efter överförd avkastning till försäkringsrörelsen samt förmedlad liv- och bankaffär. Kapitalavkastningen inkluderar realiserade värdeförändringar.

Den överförda kapitalavkastningen har beräknats på halva premieintäkten f e r samt på medelvärdet av in- och utgående avsättningar för oreglerade skador f e r under året. Använda räntesatser för beräknad kapitalavkastning utgörs av medelvärdet för en sjuårig respektive tioårig statsobligation de senaste fem åren för olycksfalls- och trafikaffär samt av medelvärdet för 90-dagars statsskuldsväxlar för övrig affär. Vid låga räntenivåer kan anpassning av dessa värden ske för att motsvara en rimlig avkastning över tid beaktat kapitalförvaltningens förväntade avkastning. I bokslutet 2019 är anpassningen cirka +1 % på ovanstående räntenivåer.

Konsolideringsprinciper

Dotterbolag

Dotterbolag är företag som står under ett bestämmande inflytande från moderbolaget. Bestämmande inflytande innebär direkt eller indirekt en rätt att utforma ett företags finansiella och operativa strategier i syfte att erhålla ekonomiska fördelar. Vid bedömningen om ett bestämmande inflytande föreligger, beaktas potentiella röstberättigande aktier som utan dröjsmål kan utnyttjas eller konverteras.

Dotterbolag redovisas enligt förvärvsmetoden. Metoden innebär att förvärv av ett dotterbolag betraktas som en transaktion varigenom koncernen indirekt förvärvar dotterbolagets tillgångar och övertar dess skulder och eventalförpliktelser. Det koncernmässiga anskaffningsvärdet fastställs genom en förvärvsanalys i anslutning till förvärvet. I analysen fastställs dels anskaffningsvärdet för andelarna eller rörelsen, dels det verkliga värdet på förvärvsdagen av förvärvade identifierbara tillgångar samt övertagna skulder och eventalförpliktelser. Anskaffningsvärdet för dotterbolagsaktierna respektive rörelsen utgörs av summan av de verkliga värdena per förvärvsdagen för erlagda tillgångar, uppkomna eller övertagna skulder och för emitterade eget kapitalinstrument som lämnats som vederlag i utbyte mot de förvärvade nettotillgångarna. Förvärvsrelaterade kostnader vid rörelseförvärv redovisas enligt IFRS 3 som kostnader i resultaträkningen i de perioder då de uppkommer och tjänsterna erhålls. Vid rörelseförvärv där anskaffningskostnaden överstiger nettovärdet av förvärvade tillgångar och övertagna skulder samt eventalförpliktelser, redovisas skillnaden som goodwill. När skillnaden är negativ redovisas denna direkt i resultaträkningen.

Dotterföretags finansiella rapporter tas in i koncernredovisningen från och med förvärvstidpunkten till det datum då det bestämmande inflytandet upphör.

Intresseföretag

Intresseföretag är de företag i vilka koncernen har ett betydande, men inte ett bestämmande inflytande, över den driftsmässiga och finansiella styrningen. Vanligtvis genom andelsinnehav 20–50 procent av röstetalet. Från och med den tidpunkt som det betydande inflytandet erhålls redovisas andelar i intresseföretag enligt kapitalandelsmetoden i koncernredovisningen.

Kapitalandelsmetoden innebär att det i koncernen redovisade värdet på aktierna i intresseföretagen motsvaras av koncernens andel i intresseföretagens egna kapital samt koncernmässig goodwill och andra eventuella kvarvarande värden på koncernmässiga över- och undervärden. I koncernens resultaträkning redovisas som "Andel i intresseföretags resultat" koncernens andel i intresseföretagens nettoresultat efter skatt och minoritet justerat för eventuella avskrivningar, nedskrivningar eller upplösningar av förvärvade över- respektive undervärden.

Eventuell skillnad vid förvärvet mellan anskaffningsvärdet för innehavet och ägarföretagets andel av det verkliga värdet netto av intresseföretagets identifierbara tillgångar, skulder och eventalförpliktelser redovisas i enlighet med IFRS 3 Rörelseförvärv.

När koncernens andel av redovisade förluster i intresseföretaget överstiger det redovisade värdet på andelarna i koncernen reduceras andelarnas värde till noll. Avräkning för förluster sker även mot långfristiga finansiella mellanhavanden utan säkerhet, vilka till sin ekonomiska innebörd utgör del av ägarföretagets nettoinvestering i intresseföretaget. Fortsatta förluster redovisas inte såvida inte koncernen har lämnat garantier för att täcka förluster uppkomna i intresseföretaget.

Kapitalandelsmetoden tillämpas fram till den tidpunkt när det betydande inflytandet upphör.

Transaktioner som elimineras vid konsolidering

Koncerninterna fordringar och skulder, intäkter eller kostnader och orealiserade vinster eller förluster som uppkommer från koncerninterna transaktioner mellan koncernföretag, samt koncernbidrag elimineras i sin helhet vid upprättandet av koncernredovisningen. Orealiserade vinster som uppkommer från transaktioner med intresseföretag elimineras i den utsträckning som motsvarar koncernens ägarandel i företaget.

Orealiserade förluster elimineras på samma sätt som orealiserade vinster, men endast i den utsträckning det inte finns något nedskrivningsbehov.

Intäkter

Intäkter hänförliga från försäkringsavtal

Dessa intäkter behandlas under avsnittet Redovisning av försäkringsavtal.

Intäkter för förmedling av liv-, bank- och fondtjänster

Länsförsäkringar Jämtland erbjuder och förmedlar ett brett utbud av försäkring inom livområdet samt bank- och fondtjänster genom avtal med Länsförsäkringar AB och dess helägda dotterbolag. För de förmedlade affärerna har bolaget ansvaret för kundrelationerna och erhåller ersättning för detta. Intäkterna redovisas i det icke-tekniska resultatet under Övriga intäkter och kostnader. Intäkterna redovisas i den takt de tjänas in, dvs. när tjänsten utförts.

Ränteintäkter

För alla räntebärande finansiella instrument (även de som värderats till verkligt värde) redovisas ränteintäkter med tillämpning av effektivräntemetoden.

Finansiella instrument

Redovisning i balansräkningen

Finansiella tillgångar och skulder tas upp i balansräkningen när Länsförsäkringar Jämtland blir part enligt instrumentets avtalsmässiga villkor. Kundfordringar tas upp i balansräkningen när de faktureras. Leverantörsskulder tas upp när faktura mottagits. Andra skulder tas upp när motparten har presterat och en avtalsenlig skyldighet att betala föreligger. Detta gäller även då faktura ännu inte mottagits. Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rättigheterna i avtalet realiserar, förfaller eller bolaget förlorar kontrollen över dem. Detsamma gäller för del av finansiell tillgång. Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks. Detsamma gäller för del av finansiella skulder.

Finansiella tillgångar och skulder presenteras brutto i balansräkningen om det inte finns en rätt och en avsikt att reglera mellanhavandena netto. I dessa fall presenteras posterna netto. För alla räntebärande finansiella instrument, även de som värderas till verkligt värde, redovisas faktiska ränteintäkter och räntekostnader. Upplupen ränta på räntebärande tillgångar och skulder redovisas, separat från tillgången eller skulden som räntan belöper på.

Finansiella instrument redovisas initialt till anskaffningsvärde. Anskaffningsvärde för finansiella instrument som klassificerats som finansiella tillgångar redovisade till verkligt värde via resultaträkningen, består av verkligt värde exklusive transaktionskostnader. Transaktionskostnader, t.ex. courtage för dessa instrument, kostnadsförs således direkt som kapitalförvaltningskostnader. För övriga finansiella instrument motsvarar anskaffningsvärdet instrumentets verkliga värde inklusive transaktionskostnader. Efter anskaffningstillfället beror redovisning och värdering av finansiella instrument av hur de har klassificerats enligt nedan. För redovisade värden med uppdelning på värderingskategori se not 18.

Klassificering av finansiella instrument

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen

Länsförsäkringar Jämtland förvaltar och utvärderar alltid resultatet av samtliga placeringstillgångar (alla aktier och obligationer) på basis av verkligt värde förutom när verkligt värde inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt. I uppföljningen av kapitalförvaltningens resultat är fokus främst riktat på nyckeltalet totalavkastning. I detta mått inkluderas såväl realiserade som orealiserade resultat, förutom i de fåtal fall när verkligt värde inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt. Detta innebär att även placeringar i onoterade aktier såsom t.ex. LFAB ingår i denna utvärdering.

Det är därför Länsförsäkringar Jämtlands bedömning att en redovisning till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen ger mer relevant redovisningsinformation för läsarna av årsredovisningen. Av detta skäl väljer Länsförsäkringar Jämtland alltid att kategorisera sina finansiella tillgångar såsom finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen förutom (i) när verkligt värde inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt och (ii) när redovisningslagstiftningen inte medger detta vid redovisning i juridisk person. Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen utgörs i balansräkningen av aktier i andra företag än koncern och intresseföretag samt obligationer och räntebärande papper.

Aktier och andelar i koncern- och intresseföretag värderas i moderbolagets balansräkning till anskaffningsvärdet. Eventuellt nedskrivningsbehov provas regelbundet.

Redovisning av affärshändelser

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde redovisas efter anskaffningstidpunkten till verkligt värde. Anskaffningsvärdet för placeringstillgångar är exklusive transaktionskostnader avseende finansiella instrument. Köp och försäljning av finansiella tillgångar redovisas i balansräkningen på affärsdagen. Ej likviderade affärer per balansdagen redovisas som fordran respektive skuld till motparten under övriga fordringar eller övriga skulder.

Lånefordringar och kundfordringar

Lånefordringar och kundfordringar värderas till upplupet anskaffningsvärde. Vid varje rapporttillfälle utvärderas om det finns objektiva indikationer att lån eller fordringar är i behov av nedskrivningar.

Andra finansiella skulder

Andra finansiella skulder utgörs i balansräkningen av skulder till kreditinstitut och övriga skulder. Finansiella skulder värderas till upplupet anskaffningsvärde. Upplupet anskaffningsvärde bestäms utifrån den effektiva ränta som beräknades när skulden togs upp.

Likvida medel

Likvida medel består av kassamedel samt omedelbart tillgängliga tillgodohavanden hos banker och motsvarande institut samt kortfristiga likvida placeringar med en löptid från anskaffningstidpunkten understigande tre månader, och som är utsatta för endast en obetydlig risk för värdefluktuationer.

Värderingsprinciper

Verkligt värde är det belopp till vilket en tillgång skulle kunna överlätas eller en skuld regleras, mellan kunniga parter som är oberoende av varandra och som har ett intresse av att transaktionen genomförs. Verkligt värde på finansiella tillgångar som är noterade på en aktiv marknad motsvaras av tillgångens noterade köpkurs på balansdagen utan avdrag för framtida transaktionskostnader. Sådana instrument återfinns på balansposterna Aktier och andelar, Obligationer och andra räntebärande värdepapper. Verkligt värde på finansiella instrument som inte är noterade på en aktiv marknad fastställs genom att använda värderingstekniker, t.ex. nyligen genomförda transaktioner, pris på liknande instrument och diskonterade kassaflöden. Onoterade tillgångar utgörs i balansräkningen av onoterade aktieinnehav.

Länsförsäkringar Jämtlands innehav i Länsförsäkringar AB (LFAB) har värderats till verkligt värde på basis av aktiernas substansvärde. Substansvärdet för LFAB-aktien är det samma som LFAB-koncernens redovisade beskattade egna kapital. Det som påverkar förändringar i substansvärdet på LFAB-aktien är således årets totalresultat i LFAB-koncernen. Eftersom aktierna innehas med hembudsförbehåll enligt vilket aktierna i första hand måste erbjudas de övriga ägarna till ett pris som motsvarar substansvärdet, så utgör substansvärdet i de flesta fall aktiernas verkliga värde. I det fall aktiernas verkliga värde, beräknat enligt en kassaflödesmetod, uppgår till ett lägre belopp än substansvärdet, så redovisas aktierna till detta lägre värde. LFAB klassificeras som nivå 3-innehav i not 18.

Länsförsäkringar Jämtland Fastigheter AB äger andelar i fastighetsbolagen Humlegården och Lansa Fastigheter AB som i sin tur bokförs till verkligt värde. Värdet på dessa aktier beräknas som ett substansvärde vilket består av respektive koncerns egna kapital plus övervärdet i fastigheter. Övervärdet är lika med fastigheternas marknadsvärde med avdrag för dess koncernmässigt bokförda värde, vilket är den värderingsmetod som bäst avspeglar värdet på Länsförsäkringar Jämtland Fastigheter AB. Fastigheterna värderas av externa värderingsföretag och dessa görs med användning av ortspriser och fastigheternas kassaflöden. Då marknaden för fastighetstransaktioner fungerar normalt

har det medfört att ortspriser varit tillgängliga och kunnat användas. Den största påverkan på värderingen av fastigheterna är en ökning av avkastningskravet. Humlegården och Lansa Fastigheter AB klassificeras som nivå 3-innehav i not 18. Under året har Länsförsäkringar Jämtland fastigheter AB förvärvat aktier Hällefors Tierp Skogar AB. Värdet på dessa aktier beräknas som ett substansvärde vilket består av bolagets eget kapital plus övervärde i skogsinnehavet. Ett externt värderingsföretag har värderat skogsinnehavet utifrån en sammanvägning av ortsprismetod och avkastningsvärdering. Även detta innehav klassificeras som nivå 3 innehav i not 18.

Redovisning i resultaträkningen av realiserade och orealiserade värdeförändringar

För finansiella instrument, som värderas till verkligt värde över resultaträkningen, redovisas såväl realiserade som orealiserade värdeförändringar i den icke-tekniska redovisningen som kapitalavkastning intäkter eller kapitalavkastning kostnader beroende på om värdeförändringen är positiv eller negativ.

Övriga tillgångar

Rörelsefastigheter

Länsförsäkringar Jämtland redovisar rörelsefastigheter till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår inköpspriset samt utgifter direkt hänförliga till tillgången för att bringa den på plats och i skick för att utnyttjas i enlighet med syftet med anskaffningen. Rörelsefastigheter redovisas i balansräkningen för koncernen och avskrivningar redovisas i resultaträkningen under posten Driftkostnader.

Rörelsefastigheterna skrivs av enligt reglerna för komponentavskrivning. Detta innebär att fastigheternas anskaffningsvärde delas upp i ett antal komponenter som skrivs av under olika förväntade nyttjandeperioder. Rörelsefastigheternas uppdelning i komponenter har huvudindelningen byggnader och mark. Ingen avskrivning sker på komponenten mark vars nyttjandeperiod bedöms som obegränsad. Byggnaderna består emellertid av flera komponenter vars nyttjandeperiod varierar. Nyttjandeperioderna har bedömts variera mellan 20-100 år för dessa komponenter.

Följande huvudgrupper av komponenter har identifierats som ligger till grund för avskrivningen på byggnader:

- Stomme	100 år
- Yttertak, fasad, fönster	50 år
- Stomkompletteringar, innerväggar	40 år
- Installationer el, VVS	40 år
- Inre ytskikt, maskinell utrustning	20 år

Tillämpad avskrivningsmetod och bedömd nyttjandeperiod omprövas vid varje års slut. Tillkommande utgifter läggs till anskaffningsvärdet endast om det är sannolikt att de framtida ekonomiska fördelar som är förknippade med tillgången kommer att komma företaget till del och anskaffningsvärdet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Alla andra tillkommande utgifter redovisas som kostnad i den period de uppkommer. Avgörande för bedömningen när en tillkommande utgift läggs till anskaffningsvärdet är om utgiften avser utbyten av identifierade komponenter, eller delar därav, varvid sådana utgifter aktiveras. Även i de fall ny komponent tillskapats läggs utgiften till anskaffningsvärdet.

Eventuella oavskrivna redovisade värden på utbytta komponenter, eller delar av komponenter, utrangeras och kostnadsförs i samband med utbyte. Reparationer kostnadsförs löpande.

Förvaltningsfastigheter

Förvaltningsfastigheter är fastigheter som innehas i syfte att erhålla hyresintäkter och/eller avkastning genom värdestegring. Förvaltningsfastigheter redovisas i balansräkningen till verkligt värde. Det verkliga värdet baseras helt och hållet på värderingar av utomstående oberoende värderingsmän med erkända kvalifikationer och med adekvata kunskaper i värdering av fastigheter av den typ och med de lägen som är aktuella. Värdering sker normalt årligen. Om det under löpande år föreligger indikationer på väsentliga värdeförändringar på fastigheterna sker en omvärdering av de aktuella fastigheterna i samband med kvartalsrapporteringen till Finansinspektionen.

Verkligt värde är det belopp till vilket en tillgång skulle kunna överlåtas eller en skuld regleras, mellan kunniga parter som är oberoende av varandra och som har ett intresse av att transaktionen genomförs. Verkligt värde på

förvaltningsfastigheterna har fastställts med en tillämpning av ortsprismetod, utifrån redovisade jämförelseköp. Såväl orealiserade som realiserade värdeförändringar redovisas i resultaträkningen.

Tillkommande utgifter för förvaltningsfastigheter läggs till det redovisade värdet endast om det är sannolikt att de framtida ekonomiska fördelar som är förknippade med utgiften kommer att komma företaget till del och anskaffningsvärdet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Alla andra tillkommande utgifter redovisas som kostnad i den period de uppkommer. Kostnader som avser utbyten av hela eller delar av identifierade komponenter av fastigheten aktiveras liksom utgifter för helt nya komponenter. Reparationer av förvaltningsfastigheter kostnadsförs i samband med att kostnaden uppkommer.

Materiella tillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas som tillgång i balansräkningen om det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar kommer att komma Länsförsäkringar Jämtland till del och anskaffningsvärdet för tillgången kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

I anskaffningsvärdet ingår inköpspriset samt kostnader direkt hänförliga till tillgången för att bringa den på plats och i skick för att utnyttjas i enlighet med syftet med anskaffningen. Exempel på direkt hänförliga kostnader som ingår i anskaffningsvärdet är kostnader för leverans och hantering, installation, lagfarter, konsult- och juristtjänster.

Det redovisade värdet för en materiell anläggningstillgång tas bort ur balansräkningen vid utrangering eller avyttring eller när inga framtida ekonomiska fördelar väntas från användning eller utrangering/avyttring av tillgången. Vinst eller förlust som uppkommer vid avyttring eller utrangering av en tillgång utgörs av skillnaden mellan försäljningspriset och tillgångens redovisade värde med avdrag för direkta försäljningskostnader. Vinst och förlust redovisas som övrig rörelseintäkt/kostnad.

Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod. Byggnadsinventarier skrivs planmässigt av på 10 år och Maskiner och inventarier skrivs planmässigt av på 3-5 år beroende på typ av tillgång. Tillämpade avskrivningsmetoder samt tillgångarnas restvärden och nyttjandeperioder omprövas vid slutet av varje räkenskapsår.

Nedskrivning av materiella tillgångar

Materiella tillgångar (med undantag för tillgångar för försäljning och förvaltningsfastigheter) prövas för nedskrivning enligt IAS 36. En nedskrivning redovisas när en tillgångs eller kassagenererande enhets redovisade värde överstiger återvinningsvärdet. Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde (med avdrag för försäljningskostnader) och tillgångens nyttjandevärde. Vid beräkning av nyttjandevärdet diskonteras framtida kassaflöden med en diskonteringsfaktor som beaktar riskfri ränta och den risk som är förknippad med den specifika tillgången. Om det inte går att fastställa väsentligen oberoende kassaflöden till en enskild tillgång ska tillgångarna vid prövning av nedskrivningsbehov grupperas till den lägsta nivå där det går att identifiera väsentligen oberoende kassaflöden (en kassagenererande enhet).

Under räkenskapsåret har ingen nedskrivning av materiella tillgångar skett.

Redovisning av försäkringsavtal

Enligt IFRS 4 ska endast sådana kontrakt som överför betydande försäkringsrisk mellan försäkringsgivare och försäkringstagare redovisas som försäkring. Kontrakt som inte överför betydande försäkringsrisk redovisas som finansiella instrument, där eventuella tjänstekomponenter skiljs ut och redovisas separat som intäkter. Enligt de kontrakt som Länsförsäkringar Jämtland tecknat utgår olika belopp vid försäkringsfall, beroende på skadans omfattning och kontraktstyp. Samtliga Länsförsäkringar Jämtlands försäkringskontrakt har bedömts överföra tillräckligt mycket risk för att de ska klassas som försäkring enligt definitionen i IFRS 4.

Premieinkomst

Som premieinkomst redovisas samtliga premier för vilka ansvarighet inträtt, det vill säga när försäkringsperioden börjat löpa eller premien förfallit till betalning.

Premieintäkt

Som premieintäkt redovisas den del av premieinkomsten som är hänförlig till redovisningsperioden. Den del av premieinkomsten från försäkringskontrakt som avser tidsperioder efter balansdagen avsätts till premiereserv i balansräkningen. Beräkning av avsättning till premiereserv sker i normalfallet genom att premieinkomsten periodiseras utifrån det underliggande försäkringskontraktets löptid samt att korrigering görs utifrån ett antagande om viss annullation i terminspremierna.

Försäkringersättningar

Försäkringersättningar utgörs av redovisningsperiodens kostnader för inträffande skador vare sig de är anmälda eller inte. I de totala försäkringersättningarna ingår under perioden utbetalda försäkringersättningar, skaderegleringskostnader och förändringar i avsättningar för oreglerade skador. Återvinning avseende redan kostnadsförda skador redovisas som en reducering av skadekostnaden.

Försäkringstekniska avsättningar

Försäkringstekniska avsättningar utgörs av avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker samt avsättning för oreglerade skador och motsvarar förpliktelser enligt ingångna försäkringsavtal. Alla förändringar i försäkringstekniska avsättningar redovisas över resultaträkningen.

Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risk

Avsättningen för ej intjänade premier och kvardröjande risker avser att täcka den förväntade skade- och driftkostnaden under den återstående löptiden på ingångna försäkringskontrakt. Avsättningen beräknas normalt strikt tidsproportionellt, så kallad pro rata temporis-beräkning. Om premienivån bedöms vara otillräcklig för att täcka de förväntade skade- och driftkostnaderna för skadereglering, förstärks de med ett tillägg för kvardröjande risker, nivåttillägg. Denna bedömning innefattar bland annat uppskattningar av framtida skadefrekvenser och andra faktorer som påverkar behovet av nivåttillägg.

Avsättning för oreglerade skador

Avsättningen för oreglerade skador ska täcka de förväntade framtida utbetalningarna för samtliga inträffade skador, inklusive de skador som ännu inte rapporterats, så kallad IBNR-avsättning. Avsättningen inkluderar även kostnader för skadereglering samt förväntad kostnadsökning. Uppskattningen av avsättningsbehovet görs för de flesta skador med statistiska metoder. Det mest väsentliga antagandet som ligger till grund för dessa metoder är att historiska utfall kan användas för beräkning av framtida skadekostnader. För de större skadorna och för skador med komplicerade ansvarsförhållanden görs en individuell bedömning.

Avsättningarna för oreglerade skador är väsentliga för en bedömning av redovisat resultat och ställning, eftersom en avvikelse mot faktiska framtida utbetalningar resulterar i ett avvecklingsresultat som redovisas kommande år. En redogörelse för bolagets avvecklingsresultat återfinns i resultatanalysen. Risken för en felaktig avsättning kommenteras vidare i not 2. Där åskådliggörs också nuvarande avsättning för oreglerade skador genom en beskrivning av skadekostnadernas utveckling över tiden.

Återbäring och rabatter

Återbäring lämnas år då resultatet medger detta. Bolagets styrelse beslutar vid varje enskilt tillfälle om förutsättningarna för återbäring. Utbetalning sker alltid period efter bokslutstillfället och redovisas i balansräkningen som skuld under rubriken försäkringstekniska avsättningar. Återbäring redovisas i resultaträkningen under rubriken "Återbäring och rabatter".

Förlustprovning

Tillräckligheten i de försäkringstekniska avsättningarna provas löpande och per varje balansdag. De avsättningar som gjorts för oreglerade skador och ej intjänade premier undersöks då var för sig. Avsättningen för oreglerade skador grundar sig på beräknade framtida ersättningsutflöden. Prognoserna över avsättningsbehovet görs med vedertagna

aktuariella metoder. Metoderna beaktar nulägesbedömningar av alla avtalsenliga kassaflöden och av andra hänförliga kassaflöden, exempelvis skaderegleringskostnader.

De framtida kassaflödena har beräknats med diskontering. Om prövningen visar att de redovisade avsättningarna minskat med det redovisade värdet på förutbetalda anskaffningskostnader inte är adekvat redovisas förändringen i resultaträkningen. Tillräckligheten i avsättningen för ej intjänade premier testas per verksamhetsgren och försäkringsklass. Eventuell otillräcklighet som iakttas i premieansvaret, korrigeras genom att bokföra en avsättning för kvardröjande risker. Förändringen i avsättningen för kvardröjande risk redovisas över resultaträkningen.

Återförsäkring

Kostnader för återförsäkring redovisas i resultaträkningen under kostnadsposten Premier för avgiven återförsäkring. Premier för mottagen återförsäkring redovisas under intäktsposten Premieinkomst. Den del av risken för vilken återförsäkring tecknats redovisas i balansräkningen som Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar. Kontroller för att fastställa eventuella nedskrivningsbehov avseende denna post genomförs löpande och per balansdagen. Nedskrivningsbehov föreligger när det bedöms som sannolikt att återförsäkraren inte kommer att infria sina åtaganden enligt återförsäkringsavtalen.

Förutbetalda anskaffningskostnader

Försäljningskostnader som har ett klart samband med tecknande av försäkringsavtal och som bedöms generera en marginal som minst täcker anskaffningskostnaderna har aktiverats. Anskaffningskostnader innefattar driftskostnader som direkt eller indirekt kan hänföras till tecknandet eller förnyandet av försäkringsavtal såsom provisioner, marknadsföringskostnader samt löner och omkostnader för säljpersonalen. Anskaffningskostnader avskrivs på tolv månader.

Andra redovisningsprinciper av betydelse

Avsättningar och eventalförpliktelser

En avsättning redovisas i balansräkningen när en befintlig legal eller informell förpliktelse föreligger som en följd av en inträffad händelse och det också är troligt att regleringen av denna förpliktelse kommer att kräva ett utflöde av ekonomiska resurser vars storlek kan uppskattas tillförlitligt. Om effekten av tidpunkt för betalning är väsentlig, diskonteras det förväntade framtida kassaflödet till en räntesats före skatt som återspeglar aktuella marknadsbedömningar, och om det är lämpligt, de risker som är förknippade med förpliktelsen.

En eventalförpliktelse är ett möjligt åtagande som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser. Dessa redovisas som en skuld eller avsättning först när det är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas, annars lämnas endast upplysningar om deras förekomst i not.

Skatter

Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatter redovisas i resultaträkningen, såvida inte den underliggande transaktionen redovisas direkt mot eget kapital då även den tillhörande skatteeffekten redovisas direkt mot eget kapital. Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen. Hit hör även justering av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Värderingen av uppskjuten skatt baserar sig på hur redovisade värden på tillgångar eller skulder förväntas bli realiserade eller reglerade. Uppskjuten skatt beräknas med tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen. Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsgilla temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas endast i den mån det är sannolikt att dessa kommer att kunna utnyttjas. Värdet på uppskjutna skattefordringar reduceras när det inte längre bedöms sannolikt att de kan utnyttjas.

Pensioner

Företagets pensionsplaner för kollektivavtalade tjänstepensioner är tryggade genom försäkringsavtal. Pensionsplanen för företagets anställda har bedömts vara en förmånsbestämd plan som omfattar flera arbetsgivare. Företaget har dock gjort bedömningen att UFR 10 Pensionsplaner som omfattar flera arbetsgivare är tillämplig även för företagets pensionsplan. Företaget saknar tillräcklig information för att möjliggöra en redovisning i enlighet med IAS 19, och redovisar därför i enlighet med UFR 10 dessa pensionsplaner som avgiftsbestämda. Företagets förpliktelser avseende avgifter till avgiftsbestämda planer redovisas som en kostnad i resultaträkningen i den takt de intjänas genom att de anställda utfört tjänster åt företaget under en period.

Moderbolagets redovisningsprinciper

Moderbolaget följer som huvudregel IFRS och de redovisningsprinciper som tillämpas i koncernredovisningen. Moderbolaget behöver därutöver beakta och upprätta årsredovisning i enlighet med Lag (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL), Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd FFFS 2015:12 samt rekommendation RFR 2 Redovisning för juridiska personer, utgiven av Rådet för finansiell rapportering. De mest väsentliga principiella avvikelserna mellan moderbolagets redovisning och koncernens redovisningsprinciper redovisas nedan.

Byggnader och mark

Länsförsäkringar Jämtland redovisar i moderbolaget förvaltningsfastigheter och rörelsefastigheter till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår inköpspriset samt utgifter direkt hänförliga till tillgången för att bringa den på plats och i skick för att utnyttjas i enlighet med syftet med anskaffningen. Avskrivningar redovisas i resultaträkningen under posten Driftkostnader.

Förvaltningsfastigheter och rörelsefastigheter skrivs av enligt bedömd nyttjandeperiod. Ingen avskrivning sker på komponenten mark vars nyttjandeperiod bedöms som obegränsad. Tillämpad avskrivningsmetod och bedömd nyttjandeperiod omprövas vid varje års slut. Tillkommande utgifter läggs till anskaffningsvärdet endast om det är sannolikt att de framtida ekonomiska fördelar som är förknippade med tillgången kommer att komma företaget till del och anskaffningsvärdet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Alla andra tillkommande utgifter redovisas som kostnad i den period de uppkommer.

Samtliga fastigheter redovisas under byggnader och mark i moderbolagets balansräkning.

Dotterföretag och intresseföretag

Andelar i dotter- och intresseföretag redovisas i moderbolaget enligt anskaffningsvärdemetoden. Utdelningar redovisas som intäkter i kapitalförvaltningen. Prövning för nedskrivning av andelarnas värde görs när en indikation finns på att värdet minskat.

Obeskattade reserver

På grund av sambandet mellan redovisning och beskattning särredovisas i moderbolaget inte den uppskjutna skatteskuld som är hänförlig till de obeskattade reserverna. Dessa redovisas således med bruttobeloppet i balansräkningen och resultaträkningen.

Koncernbidrag

Koncernbidrag redovisas i enlighet med RFR 2. Koncernbidrag som lämnats och erhållits i syfte att minimera koncernens totala skatt som bokslutsdisposition redovisas i resultaträkningen. Koncernbidrag som är att jämställa med en utdelning redovisas som utdelning i resultaträkningen. Lämnade koncernbidrag som är att jämställa med aktieägartillskott redovisas som investering i aktier i dotterföretag och erhållna koncernbidrag som utdelning.

NOT 2 Risker och riskhantering

Inledning

Länsförsäkringar Jämtlands resultat beror dels av försäkringsverksamheten och de försäkringsrisker som hanteras där, dels av placeringsverksamheten och finansiella risker. Risk och riskhantering är därför en central del av verksamheten. Denna not omfattar en beskrivning av bolagets riskhanteringsorganisation samt kvantitativa och kvalitativa upplysningar om försäkringsrisker och finansiella risker.

Mål, principer och metoder för riskhantering

Syftet med Länsförsäkringar Jämtlands riskhanteringsorganisation är att identifiera, mäta och styra samtliga risker som bolaget är exponerat för och som kan ha en väsentlig påverkan på bolagets resultat och ställning, både försäkringsrisker och finansiella risker. Ett viktigt syfte är också att säkerställa att det finns en betryggande solvens i förhållande till riskerna.

Länsförsäkringar Jämtlands sätt att hantera risktagandet bygger på tydligt definierade ansvarsområden och väl fungerande processer. Bland annat finns dokument som styr riskbedömning och riskurval vid införsäkringstillfället. Vidare finns en riskmodell där risker inom olika områden kvantifieras.

Ansvar för Länsförsäkringar Jämtlands riskhanteringssystem ligger ytterst hos styrelsen som årligen beslutar om de övergripande styrdokumenterna. Styrelsen får löpande rapportering om hur riskerna utvecklas. Styrelsen har inrättat tre utskott: finansutskott, ersättningsutskott och risk- och revisionsutskott. Styrelsen har dessutom en oberoende granskningsfunktion (internrevision) till sitt förfogande.

I finansutskottet ingår två styrelseledamöter och vd. Ekonomichef är adjungerad till finansutskottet. Finansutskottet har bland annat till uppgift att löpande följa utvecklingen av tillgångarna och ta fram förslag till eventuella förändringar av riktlinjerna för kapitalförvaltningen och det regelverk som styr bolagets kapitalförvaltning. I ersättningsutskottet ingår styrelsens ordförande samt ytterligare en bolagsstämموald ledamot. Ersättningsutskottet är beredande organ till styrelsen och ska utarbeta förslag till styrelsens beslut om ersättning och övriga villkor för verkställande direktören. Risk- och revisionsutskottet ska bland annat utan att det påverkar styrelsens ansvar och uppgifter i övrigt, övervaka bolagets finansiella rapportering och effektiviteten i bolagets interna kontroll, regelefterlevnad och riskhantering. Funktionen för internrevision ska genom att undersöka och utvärdera den interna styrningen medverka till kontroll av att verksamheten inom bolaget bedrivs mot fastställda mål och i enlighet med styrelsens intentioner och riktlinjer.

Bolagets vd har det övergripande operativa ansvaret för riskhanteringen. Ansvaret delegeras till respektive chef inom verksamheten som ansvarar för att händelser och risker inom respektive ansvarsområde identifieras, värderas och hanteras. I arbetet med riskhantering har bolaget även en riskbedömningskommitté, koordineringsansvarig för intern kontroll och de centrala funktionerna riskhantering och regelefterlevnad. Funktionerna riskhantering och regelefterlevnad är direkt underställd vd.

Riskbedömningskommittén har till uppgift att skapa riktlinjer och beslutsordning som leder till att bolaget får ett ur risksynpunkt bra försäkringsbestånd.

Ansvarig för intern kontroll samordnar bolagets riskhantering.

Funktionen för riskhantering har till uppgift att rapportera en samlad bild av bolagets risker till ledning och styrelse samt att följa upp och bedöma verksamhetens löpande riskhantering inklusive rapportering till styrelsen. Riskhanteringsfunktionen stödjer även verksamheten. Riskhanteringsfunktionen rapporterar regelbundet till styrelse och vd.

Funktionen för regelefterlevnad följer upp att bolaget arbetar enligt gällande regler och har bl.a. till uppgift att bevaka förändringar i de externa regelverken. Funktionen för regelefterlevnad rapporterar regelbundet till styrelse och vd, samt lämnar årligen en samlad bedömning av hur väl bolaget uppfyller gällande regler och normer.

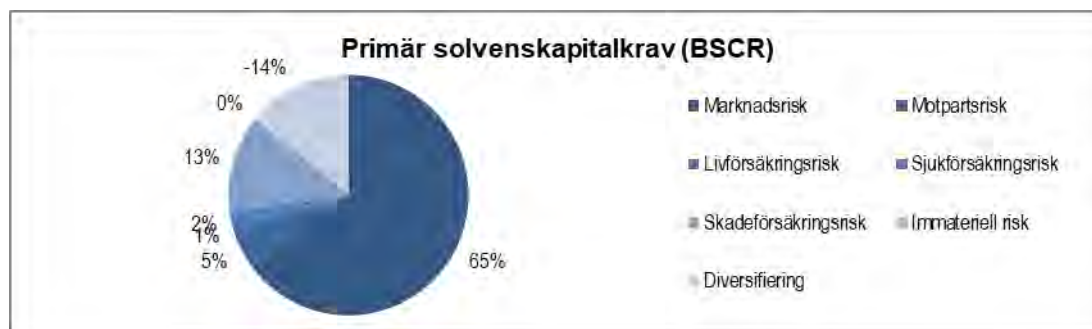
Länsförsäkringar Jämtland har dessutom en funktion för säkerhet som har till uppgift att löpande arbeta med operativa säkerhetsfrågor och ett väl fungerande miljöledningssystem, vars syften är att hantera och begränsa risktagande inom dessa områden.

Rapportering av risk

Länsförsäkringar Jämtland har en modell för att mäta totalrisk. Modellen beaktar gällande solvensregler enligt regelverket som infördes inom EU från 2016.

I beräkningen ingår att mäta risk för följande risktyper: skadeförsäkringsrisk, marknadsrisk, operativ risk, affärsrisk och motpartsrisk. Det totala kapitalet (kapitalbasen) ställs i relation till det totala riskbeloppet (kapitalkravet). Länsförsäkringar Jämtlands styrelse får fyra gånger per år en riskrapport där det framgår hur de olika riskerna utvecklats över tiden.

I cirkeldiagrammet nedan visas fördelningen av risk i Länsförsäkringar Jämtland per den 31 december 2019.

Länsförsäkringar Jämtland styrs av en mängd legala krav. Finansinspektionen är tillsynsmyndighet för de finansiella bolagen. Varje kvartal rapporteras uppgifter om bland annat kapitalbas och solvenskapitalkrav till Finansinspektionen.

Risker i skadeförsäkringsrörelsen

Skadeförsäkringsrisker består av teckningsrisk, reservrisk, annullationsrisk och katastrofrisk. Innebörden av dessa begrepp och generella metoder för att hantera dessa typer av risker beskrivs nedan.

Premierisk

Premierisk avser risken för förluster i nyttillkommande affär, beroende på antingen större skadebetalningar än beräknat eller på att premieintäkterna blir lägre än beräknat.

Reservrisk

Reservrisk är risken för att avsättningen för oreglerade skador inte räcker för att reglera inträffade skador. Den hanteras främst genom utvecklade aktuariella metoder och en noggrann kontinuerlig uppföljning av anmälda skador.

Bolagets totala åtagande för pågående försäkringar och oreglerade skador (brutto) uppgår till 1 125,9 (1 112,6) Mkr. Uppskattningen av de försäkringstekniska avsättningarna innefattar viss osäkerhet, eftersom avsättningarna motsvarar en bedömning av framtida skadeersättningar. Bedömningarna grundar sig på information om historiska skador som är kända på balansdagen. Därutöver beaktas förändringar i skadekostnadsutvecklingen, förändringar i lagstiftning och andra ekonomiska förhållanden. Vid reservsättning används vedertagna aktuariella metoder, främst Chain Ladder, i kombination med prognoser över antal skador och medelskadekostnader. Osäkerheten är störst i skadeportföljer med lång avvecklingstid. Främst gäller det skador där stora utbetalningar kan komma många år framåt i tiden. Detta är särskilt märkbart inom trafik- respektive olycksfallsförsäkring. När det gäller trafikskador finns även en osäkerhet om den framtida kostnadsutvecklingen på grund av att förändrad lagstiftning och myndighetsbeslut i efterhand kan påverka hur trafikförsäkringen belastas med kostnader. Även en förändring av skadeinflationsantagandet kan få stor påverkan på skadekostnaden och avsättningen för oreglerade skador. Utvecklingen av bolagets avsättning för oreglerade skador följs upp löpande genom analys av avvecklingsresultatet, dvs. en uppföljning av hur väl föregående års skadereserver räcker till att täcka kostnaden för inträffade skador.

Länsförsäkringar Jämtland redovisar diskonterade avsättningar för oreglerade skador i sjuk- och olycksfallsförsäkring och trafikförsäkring enligt FFFS 2015:12. Tyngdpunkten i framtida betalningsflöden uppfyller kraven för Finansinspektionens föreskrifter, vilket innebär att bolaget även har en ränterisk inbyggd i de försäkringstekniska avsättningarna.

Den totala avsättningen för oreglerade skador i sjuk- och olycksfallsaffären (inklusive mottagen återförsäkring) uppgår före diskontering till 98,0 (94,5) Mkr brutto, motsvarande belopp efter diskontering är 94,2 (89,1) Mkr. Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska skulder utgörs av den del av oreglerade skador som täcks av återförsäkraren baserat på återförsäkringskontrakt. Även återförsäkrarens andel av avsättningen för oreglerade skador i olycksfalls- och sjukaffär redovisas till diskonterade värden. Återförsäkrarens andel av avsättning för oreglerade skador uppgår före diskontering till 4,8 (11,5) Mkr, motsvarande belopp efter diskontering är 4,6 (10,7) Mkr. I olycksfallsaffären uppgår den totala diskonteringseffekten netto till 3,6 (4,6) Mkr.

Den totala avsättningen för oreglerade skador i trafikaffären (inklusive mottagen återförsäkring) uppgår före diskontering till 633,7 (612,7) Mkr brutto, motsvarande belopp efter diskontering är 624,3 (592,2) Mkr. Återförsäkrarens andel av avsättning för oreglerade skador uppgår före diskontering till 244,9 (226,3) Mkr, motsvarande belopp efter diskontering är 244,9 (221,9) Mkr. I trafikaffären uppgår den totala diskonteringseffekten netto till 9,4 (16,1) Mkr.

Länsförsäkringsbolagen har ett försäkringstekniskt råd som bland annat har till uppgift att rekommendera vilken diskonteringsränta som bör användas för diskontering av skadereserverna i olycksfalls- och trafikaffären. Länsförsäkringar Jämtland har valt att följa denna rekommendation. För olycksfallsförsäkring direkt och mottagen återförsäkring är den rekommenderade diskonteringsräntan i 2019 års bokslut 0,40 % (0,60 %). För direkt trafikförsäkring är den rekommenderade diskonteringsräntan 0,00 % (0,20 %). För den mottagna trafikförsäkringen är den rekommenderade diskonteringsräntan 0,40 % (0,60 %) respektive 0,00 % (0,20 %) (avvecklingsaffär).

Diskonteringsräntan baseras på ett vägt medelvärde av räntan på svenska statsobligationer över åren 2015–2019, där värdet för 2019 beräknas som ett genomsnitt över perioden jan-aug. Från detta värde görs ett allmänt riskavdrag på 20 % av räntesatsen. För framtagande av ett vägt medelvärde i olycksfallsaffären (direkt och mottagen affär) samt mottagen trafikaffär används utfallet för 10-åriga statsobligationer och för direkt trafikaffär samt mottagen trafikaffär i avveckling används utfallet för 7-åriga statsobligationer.

Avsättningen för skadelivräntor beräknas enligt vedertagna livförsäkringstekniska metoder och diskonteras till marknadsränta.

Annulationsrisk

Risken för att förväntade vinster från framtida premier uteblir på grund av oväntade annullationer.

Katastrofrisk

Länsförsäkringar Jämtlands verksamhetsområde är Jämtlands län, vilket innebär att de risker som tecknats är koncentrerade till en förhållandevis liten region. Detta medför en relativt stor risk att flera enskilda försäkringar blir skadedrabbade vid en större skada som exempelvis en stormskada eller andra naturkatastrofer. Genom det i nästa avsnitt beskrivna interna riskutbytet är Länsförsäkringar Jämtland både skyddat mot och exponerat för katastrofskador som inträffar i de övriga länsförsäkringsbolagen. Åtagandet är den enskilt största risken och utgör ett belopp som motsvarar 15 procent av konsolideringskapitalet vid årets ingång med avdrag för värdet på LFAB-aktien. Det inträder då gruppens externa katastrofskydd är uttömt.

Riskhantering i skadeförsäkringsrörelsen

Länsförsäkringar Jämtland tecknar såväl direkt skadeförsäkring som mottagen skadeåterförsäkring inom områdena sjukdom och olycksfall, egendom, ansvar, motorfordon, trafik samt mottagen livåterförsäkring.

För att reducera försäkringsrisken finns olika metoder. Riskminskning med avseende på osäkerheten i enskilda försäkringsavtal sker dels genom diversifiering, det vill säga genom att utöka portföljen med avtal som är oberoende av varandra, dels genom att säkerställa en i organisationen väl förankrad prissättningsprocess, så att premien i varje enskilt avtal motsvarar den faktiska riskexponeringen. För att säkerställa detta görs inom ramen för prissättningsprocessen löpande uppföljning av tariffer och vid behov görs justeringar.

Länsförsäkringar Jämtland upprättar även detaljerade interna riktlinjer, riskurvalsregler, för att säkerställa en riktig bedömning och kvantifiering av den risk som tecknas. Riskurvalsreglerna revideras minst en gång per år och fastställs av vd. Ett viktigt led i detta är även besiktning av nya och befintliga risker. Riskurvalsreglerna anger också kvantitativa gränser för hur stor exponeringen maximalt får vara inom olika riskområden. I riktlinjerna fastställs inom vilka försäkringsklasser, storlekar, geografiska områden och sektorer där Länsförsäkringar Jämtland är villigt att exponera sig för risk. På så sätt säkerställs en lämplig fördelning inom portföljen. Bolagets riskbedömningskommitté utvärderar löpande olika risker och föreslår vid behov lämpliga åtgärder.

För att ytterligare begränsa riskerna i försäkringsrörelsen deltar bolaget i ett riskutbyte tillsammans med de 22 övriga länsförsäkringsbolagen. Riskutbytet innebär att de deltagande bolagen begränsar sina åtaganden i försäkringsavtalen upp till vissa, av styrelsen fastställda självbehåll. Återförsäkringen tar alltså sikte på att begränsa kostnaderna för egen räkning, i första hand per enskild skada, i andra hand per händelse.

Den del av skadekostnaden som överstiger självbehållet, netto efter återvinning från de skydd som Länsförsäkringar AB upphandlat på den externa återförsäkringsmarknaden, för skadorna som omfattas av riskutbytet, sprids ut över länsbolagen och Länsförsäkringar AB. Återförsäkringsprogrammen ger, med undantag för vissa risker, ett automatiskt skydd och kapacitet att teckna risker upp till vissa beloppsgränser. Risker som inte omfattas av den automatiska kapaciteten återförsäkras på marknaden för fakultativ återförsäkring. Programmen gäller kalenderårsvis. De förnyas eller omförhandlas varje år.

Det externa katastrofskyddet har under året varit begränsat till 8 miljarder kronor totalt för de 23 länsförsäkringsbolagen och Länsförsäkringar Sak tillsammans. För katastrofskador som överstiger 8 miljarder kronor har det under verksamhetsåret även funnits ett gemensamt internt återförsäkringsskydd. Risken för att av misstag teckna en risk som i sin helhet, eller till en del, inte täcks av gällande återförsäkringsprogram, bedöms som en operativ risk.

Premie- och reservrisken är störst i skadeportföljer med lång avvecklingstid, det vill säga avtal där de stora utbetalningarna tenderar att komma först många år framåt i tiden. Detta är särskilt märkbart inom trafik-, sjuk- och olycksfallsförsäkring, vilka tillsammans utgör en relativt stor andel av total avsättning för oreglerade skador. När det gäller trafikskador tillkommer även osäkerhet om den framtida kostnadsutvecklingen på grund av att förändrad lagstiftning och myndighetsbeslut i efterhand kan påverka hur trafikförsäkringen belastas med kostnader.

Utvecklingen av avsättningen för oreglerade skador följs upp löpande genom analys av avvecklings-resultatet, dvs. en uppföljning av hur väl föregående års skadereserver räcker till att täcka kostnaden för inträffade skador. Dessa genomgångar innebär att alla skadehandläggare går igenom sina oreglerade skador och kontrollerar att den kvarvarande reserven är tillräcklig för att slutreglera skadan. Detta görs kvartalsvis.

Livförsäkringsrisk

Livförsäkringsrisker utgör risken för förluster vid försäkring av enskilda personers liv och hälsa. För bolaget utgörs dessa risker av bolagets skadelivräntor, vilket medför att relevanta underkategorier i sin tur är livslängdsrisk, kostnadsrisk och omprövningsrisk.

Livslängdsrisk är risken för förluster till följd av att de försäkrade lever längre än vad som antagits och utgör därmed en risk i bolagets skadelivränterörelse där åtagandet utgörs av livsvarigt löfte om utbetalningar. Risken hanteras genom en kontinuerlig uppföljning av dödligheten inom länsförsäkringsbolagens sammanslagna skadelivräntebestand, samt genom spridning av risken för ändrade dödlighetsantaganden genom intern återförsäkring.

Kostnadsrisk är risken för att administrationen av försäkringarna blir större än vad som antagits, vilket utgör en risk i bolagets skadelivränterörelse där utbetalningar kommer att administreras under lång tid efter det att försäkringen sålts. Risken hanteras genom en centraliserad administration som delas mellan länsförsäkringsbolagen och kontinuerlig uppföljning av kostnaderna.

Känslighet för risker hänförliga till försäkringsavtal

Avsättningarna för skadeförsäkringar är känsliga för förändringar i de väsentliga antaganden som antytts ovan. Känsligheten för förändringar av några av dessa antaganden är svåra att kvantifiera, exempelvis förändringar i regleringen av trafikförsäkringen. Nedanstående känslighetsanalyser har genomförts genom att mäta effekten på vinst före skatt och eget kapital av rimligt sannolika förändringar i några centrala antaganden. Effekterna har mätts antagande för antagande, med övriga antaganden konstanta och utan någon hänsyn till eventuella diversifieringseffekter. Den metod som använts i detta avsnitt samt efterföljande avsnitt för att mäta känsligheter har inte ändrats i jämförelse med föregående period.

Känslighetsanalys, premierisken

		Inverkan på resultat före skatt	Inverkan på eget kapital
1 % förändring i totalkostnadsprocent	+/-	4 534	3 564

1 % förändring i premienivån	+/-	4 608	3 622
1 % förändring i skadefrekvens	+/-	3 358	2 640
10 % förändring i premier för avgiven åf	+/-	4 894	3 847

Faktiska skadeanspråk jämfört med tidigare uppskattningar

Utöver känslighetsanalysen utgör också tidigare års skattningar av skadekostnaden för enskilda skadeår ett mått på förmågan att förutse den slutliga skadekostnaden. Tabellen på nästa sida visar kostnadsutvecklingen för skadeåren 2010-2019 före återförsäkring.

Av den övre delen av tabellen framgår hur skattningen av den totala skadekostnaden per skadeår, exklusive mottagen återförsäkring och skaderegleringskostnader, utvecklas årsvis. Den nedre delen visar hur stor del av detta som finns i balansräkningen. Tabellen, undantaget skadeår 2013, visar på en god samstämmighet mellan uppskattad skadekostnad respektive år och nuvarande skattning av skadekostnaden. Skadeår 2013 har främst påverkats av en eftersläpning i rapporterade skadekostnader för stormen Ivar som inträffade i december 2013.

Skadekostnad före återförsäkring

Skadekostnad före återförsäkring	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Totalt
Skadeår											
Uppskattad skadekostnad:											
- i slutet av skadeåret	-301 605	-335 726	-283 553	-312 597	-264 472	-309 906	-300 219	-293 475	-338 324	-313 146	
- ett år senare	-299 643	-326 650	-290 704	-369 522	-269 869	-300 131	-298 955	-285 546	-331 823		
- två år senare	-294 604	-319 292	-280 803	-406 106	-264 370	-296 070	-289 450	-281 861			
- tre år senare	-284 243	-315 884	-277 180	-383 358	-265 861	-293 780	-276 911				
- fyra år senare	-287 637	-316 607	-273 438	-380 728	-265 707	-286 544					
- fem år senare	-291 515	-313 244	-274 220	-380 073	-251 438						
- sex år senare	-282 285	-314 225	-276 852	-380 274							
- sju år senare	-281 451	-313 143	-267 928								
- åtta år senare	-282 576	-309 699									
- nio år senare	-274 416										
- nuvarande skattning	-274 416	-309 699	-267 928	-380 274	-251 438	-286 544	-276 911	-281 861	-331 823	-313 146	-2 974 040
Ackmulerat över/underskott	27 189	26 027	15 625	-67 677	13 034	23 362	23 308	11 614	6 501		78 983
% av initial skadekostnad	-9,01%	-7,75%	-5,51%	21,65%	-4,93%	-7,54%	-7,76%	-3,96%	-1,92%		
Totalt utbetalt	-261 050	-291 172	-247 726	-338 948	-222 159	-260 568	-247 976	-246 308	-234 796	-153 892	-2 504 595
Kvarstående skadekostnad	-13 366	-18 527	-20 202	-41 326	-29 279	-25 976	-28 935	-35 553	-97 027	-159 254	-469 445
Diskonteringsseffekt	109	82	117	212	161	201	383	399	328	648	2 640
Avsättning för oreglerade skador	-13 257	-18 445	-20 085	-41 114	-29 118	-25 775	-28 552	-35 154	-96 699	-158 606	-466 805
Avsättn. 2008 och tidigare											-143 504
											-610 309
S:a avsättning upptagen i BR	13 257	18 445	20 085	41 114	29 118	25 775	28 552	35 154	96 699	158 606	

Marknadsrisk

Förändringar i räntesatser, valutakurser, aktiekurser och fastighetspriser påverkar marknadsvärdena för finansiella tillgångar och skulder. Marknadsrisken är risken för att verkligt värde på nuvarande eller framtida kassaflöden från ett finansiellt instrument varierar på grund av förändringar i marknadspriser. Länsförsäkringar Jämtland har en Placeringsriktlinje som reglerar hur tillgångarna ska placeras och till vilken risk detta får göras. Riktlinjen revideras en gång per år av styrelsen. Länsförsäkringar Jämtlands placeringssammansättning framgår i förvaltningsberättelsen. Målet för kapitalförvaltningen är att eftersträva en stabil avkastning över tid och att långsiktigt generera en god avkastning med hänsyn tagen till risk och likviditet.

Aktierisk

Aktierisk är den enskilt största marknadsrisken. Aktieexponeringen i koncernen är totalt 2 272 (1 821) Mkr. Aktieplaceringarna sker i huvudsak i aktiefonder, i LFAB-aktier samt aktier i fastighetsbolagen Humlegården Fastigheter AB, Lansa Fastigheter AB och Hällefors Tierp Skogar AB via dotterbolaget Länsförsäkringar Jämtland Fastigheter AB. Genom att placera i olika geografiska regioner minskar den totala aktierisken för bolaget.

Känslighetsanalys aktierisk

Inverkan på resultat före skatt vid tio procent upp- eller nedgång i aktiekurser är 227 Mkr.

Valutarisk

Exponering mot utländska valutor förekommer i aktiefondplaceringar i utländska aktier, till ett sammanlagt värde vid årets slut på 668 (558) Mkr. Dessa fonder noteras i SEK, men har en inbyggd valutakursrisk i och med att fonderna handlar med utländska aktier. Valutakursrisken avser företrädesvis US dollar, euro och engelska pund.

På skuldsidan är valutarisken mycket begränsad och är endast hänförlig till ett enskilt återförsäkringskontrakt i euro.

Ränterisk

Placeringar i räntebärande värdepapper uppgår totalt till 732 (646) Mkr och består av andelar i svenska räntefonder. Då majoriteten av tillgångarna och försäkringstekniska avsättningar är räntekänsliga påverkas både tillgångar och skulder av en förändring av marknadsräntorna.

Känslighetsanalys ränterisk

Den nominella ränterisken i tillgångarna påverkar resultatet med cirka 8,8 (10) Mkr vid en procents förändring av den allmänna räntenivån. Den genomsnittliga durationen i placeringar i räntebärande tillgångar uppgår till 1,2 (1,7) år. Den nominella ränterisken i de försäkringstekniska avsättningarna påverkar resultatet med cirka 40 (38) Mkr vid en procents förändring av den allmänna räntenivån.

Fastighetsrisk

Exponeringen i direktägda fastigheter uppgår till totalt 92 (94) Mkr. Den mest betydande fastighetsrisken är att fastighetsvärdena minskar till följd av olika omvärldsförändringar. För Länsförsäkringar Jämtlands del är fastighetsrisken begränsad i och med att direktägda fastigheter endast utgör en mindre del av placerings-tillgångarna samt att fastigheter uteslutande används i den egna rörelsen.

Operativa risker

En viktig del av riskhantering är processarbetet. En väl styrd process tydliggör för medarbetare på alla nivåer inom vilka ramar som verksamheten ska bedrivas. Processerna är även utgångspunkten för riskanalys av de operativa riskerna, vilket återspeglas i organisation och handlingsplaner. Bolaget arbetar kontinuerligt med sina processer och en central del i processutvecklingen är att arbeta med ständiga förbättringar där både medarbetares och kunders synpunkter tas tillvara.

Motpartsrisk

Motpartsrisk avser de resultateffekter som uppstår om en utgivare eller motpart i ett finansiellt instrument inte kan fullgöra sina förpliktelser. För att begränsa motpartsrisken i placeringar i räntebärande värdepapper har fastställts den lägsta kreditvärdering en emittent ska ha. Dessutom begränsas om hur mycket som placeras hos olika emittenter. Dessa begränsningar styrs med utgångspunkt från riskberäkningar och kapitalkrav.

Motpartsrisken i avgiven återförsäkring är risken att betalning inte erhålls från återförsäkringsgivare i enlighet med avtalen. För att begränsa denna risk har länsförsäkringsbolagen ett särskilt regelverk för vilka externa återförsäkringsgivare som används. Minimikravet är att återförsäkringsgivare ska ha minst A-rating enligt Standard & Poor's när det gäller affär med lång avvecklingstid och minst BBB-rating på övrig affär. I detta avseende är affär med lång avvecklingstid affär som beräknas ha en längre avvecklingstid än fem år. Dessutom eftersträvas en spridning på ett flertal olika återförsäkrare.

Länsförsäkringar Jämtland har på balansdagen 282 (279) Mkr i återförsäkrarens andel av oreglerade skador och 0,1 (0,2) Mkr i depåer hos företag som avgivit återförsäkring. Bolaget har inga finansiella tillgångar som är förfallna till betalning eller som är nedskrivna och inte heller någon pant, annan säkerhet eller garantier utställda av tredje part för de finansiella tillgångarna. Det finns inte några finansiella tillgångar som har ett nedskrivningsbehov eller som är oreglerade på balansdagen.

Likviditetsrisk

Likviditetsrisk är risken för att ett företag får svårigheter att fullgöra åtaganden som är förenade med finansiella och försäkringstekniska skulder. För Länsförsäkringar Jämtland är likviditet normalt inget problem, eftersom premierna i försäkringsrörelsen betalas in i förskott och stora skadeutbetalningar ofta är kända långt innan de förfaller.

Länsförsäkringar Jämtlands strategi för att hantera likviditetsrisker syftar till att i största möjliga utsträckning matcha förväntade in- och utbetalningar med varandra.

Vad avser försäkringsskulder (avsättningar) framgår den beräknade tiden för kassautflödet för skulderna av nedanstående tabell.

Försäkringsskulder och dess duration (Mkr)

Försäkringsgren	Sammanlagda försäkrings-tekniska avsättningar, f.e.r.	Duration år
Olycksfall- och sjukförsäkring	94,4	9,3
Hem, villa, fritidshus	95,8	0,9
Företag, lantbruk, fastighet	142,9	1,1
Motorfordon	92,4	0,6
Trafik	313,3	11,9
varav		
Skadelivräntor	160,7	16,4
Övrig trafikförsäkring	152,6	7,0
Mottagen återförsäkring	323,2	13,3
varav		
Skadelivräntor	40,2	15,6
Övrig mottagen återförsäkring	283,0	12,8
Totalt	1 062,0	8,6

Moderbolagets likviditetsexponering med avseende på återstående löptider på finansiella tillgångar och skulder framgår av tabellen nedan. Kassaflödesanalysen ger också en viss illustration av företagets likviditetssituation.

Likviditetsexponering av tillgångar och skulder i moderbolaget (Mkr)

Tillgångar	På anmodan	<3 mån	3 mån-1 år	1-5 år	>5 år	Utan löptid	Summa
Kassa och bank	77,5						77,5
Byggnader						75,5	75,5
Aktier och andelar 1)			7,5			820	827,5
Obligationer och andra räntebärande värdepapper						731,8	731,8
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring			0,1				0,1
Fordringar avseende direkt försäkring		179,7					179,7
Fordringar avseende återförsäkring		1,8					1,8
Övriga fordringar		33,9			2,3		36,2
	77,5	215,4	7,6		2,3	1 627,3	1 930,1

Skulder	På anmodan	<3 mån	3 mån- 1 år	1-5 år	>5 år	Utan löptid	Summa
Försäkringstekniska avsättningar f.e.r			188,2	142,9	730,9		1 062
Skulder avseende direkt försäkring		12,0					12,0
Övriga skulder		6,5	26,8				33,3
		18,5	215,0	142,9	730,9		1 107,3

1) avser endast aktier och andelar som kan klassificeras som omsättningsbara

Risker i övrig verksamhet

Förutom sakförsäkringsverksamheten säljer Länsförsäkringar Jämtland livförsäkringar och bankprodukter till kunderna för Länsförsäkringar Livs respektive Länsförsäkringar Banks räkning och som ersättning för detta erhålls en provision.

I avtalet med Länsförsäkringar Bank regleras hur provisionersättning beräknas i den förmedlade bankaffären. I detta avtal framgår att Länsförsäkringar Jämtland ska stå för 80 procent av de kreditförluster som eventuellt uppkommer på de lån som förmedlats till Länsförsäkringar Bank, vilka dras av från den erhållna provisionen.

Noter till resultat- och balansräkning

Om inget annat anges avser uppgifter i not både koncern- och moderbolag. Belopp om inte annat anges är i tkr.

NOT 3 Premieinkomst

	2019	2018
Direkt försäkring i Sverige	478 713	474 053
Mottagen återförsäkring	36 157	35 280
Premieinkomst	514 870	509 333

NOT 4 Kapitalavkastning överförd från kapitalförvaltningen

	2019	2018
Överförd kapitalavkastning till skadeförsäkringsrörelsen	10 000	10 725
Räntesats %	1,0/1,60/1,10	1,0/1,25/1,75
Överförd kapitalavkastning till skadelivränterörelsen	8 241	6 622

Metod för beräkning av kalkylräntesats för överförd kapitalavkastning till skadeförsäkringsrörelsen, se not 1 Redovisningsprinciper.

NOT 5 Utbetalda försäkringsersättningar

	Före avgiven återförsäkring		Återförsäkrares andel		Försäkrings- ersättningar f.e.r.	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Utbetalda försäkringsersättningar	-332 847	-286 370	10 620	13 324	-322 227	-273 046
Driftkostnader för skadereglering	-40 688	-36 158	-	-	-40 688	-36 158
Utbetalda försäkringsersättningar	-373 535	-322 528	10 620	13 324	-362 915	-309 204

NOT 6 Driftkostnader

	Koncernen		Moderbolaget	
	2019	2018	2019	2018
Totala driftkostnader före funktionsindelning				
Personalkostnader	-107 849	-98 857	-107 849	-98 857
Lokalkostnader	-3 995	-3 600	-3 995	-3 600
Avskrivningar	-5 713	-5 559	-5 757	-5 603
Övriga kostnader *)	-77 466	-67 676	-77 454	-67 676
Omkostnadsbidrag	52 359	53 899	52 359	53 899
Summa totala driftkostnader	-142 664	-121 793	-142 696	-121 837
Avgår:				
Skaderegleringskostnader	36 165	33 527	36 165	33 527
Resultat av förmedlad affär	5 950	-1 536	5 950	-1 536
Kapitalförvaltningens kostnader	3 000	3 400	3 000	3 400
Förändring av förutbetalda anskaffningskostnader	2 350	1 359	2 350	1 359
Återstående driftkostnader	-95 199	-85 043	-95 231	-85 087
Funktionsindelade driftkostnader				
Anskaffningskostnader	-56 355	-51 655	-56 355	-51 655
Årets förändring av förutbetalda anskaffningskostnader	2 350	1 359	2 350	1 359
Administrationskostnader	-41 194	-34 747	-41 226	-34 791
Summa driftkostnader	-95 199	-85 043	-95 231	-85 087
*)	2019	2018	2019	2018
<i>Deloitte AB</i>				
Revisionsuppdrag	-358	-506	-358	-506
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	-	-	-	-
Skatterådgivning	-	-	-	-
Övriga uppdrag	-55	-	-55	-
Summa	-413	-506	-413	-506

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

NOT 7 Övriga tekniska kostnader

Trafikförsäkringsföreningen (TFF) är ett samarbetsorgan för de försäkringsbolag som har rätt att meddela trafikförsäkring i Sverige. Dessa försäkringsbolag är enligt lag skyldiga att vara medlemmar i TFF. Föreningens verksamhet styrs till övervägande del av reglerna i trafikskadelagen och trafikförsäkringsförordningen. Regeringen fastställer TFF:s stadgar.

En av föreningens huvuduppgifter är att reglera trafikskador som orsakats av okända, oförsäkrade och utländska fordon. Andra huvuduppgifter är att ta ut en lagstadgad avgift (trafikförsäkringsavgift) av ägare till oförsäkrade fordon

samt att delta i det internationella trafikförsäkringsarbetet (Gröna Kortsamarbetet och vissa andra funktioner). TFF har också till uppgift att hantera vissa försäkringsfrågor gällande motorfordon inom det frivilliga branschsamarbetet i Sverige (Bilförsäkringskommittén). TFF svarar även för administrationen av Trafikskadenämnden.

TFF:s egna intäkter utgörs främst av betalda trafikförsäkringsavgifter och finansiella intäkter. Driftkostnaderna och skadekostnaderna överstiger regelmässigt intäkterna och det uppkommer årligen ett nettounderskott i TFF:s verksamhet. Av regler i trafikskadelagen följer att medlemsbolagen har ett solidariskt ansvar att finansiera detta nettounderskott. Underskottet fördelas mellan medlemsbolagen på basis av bolagens premievolum för trafikförsäkring genom en årlig avräkning som fastställs av TFF:s stämma. Nettounderskottet redovisas i enlighet med en branschgemensam rekommendation.

Länsförsäkringsbolagens totala andel av TFFs underskott utgör 36,26 procent och bygger på under 2018 intjänade premier för direkttecknade trafikförsäkringar. Länsförsäkringars andel fördelas sedan mellan länsförsäkringsbolagen och Länsförsäkringar Sak AB med hjälp av samma premienyckel, dvs. under 2018 intjänade premier för direkttecknade trafikförsäkringar. Länsförsäkringar Jämtlands andel av länsförsäkringsgruppens andel utgör 2,10 %. Totalt uppgår prognosticerad avräkning 2019 för Länsförsäkringar Jämtland till -2 739 tkr. Driftkostnaderna 2019 beräknas uppgå till 569 tkr och debiteras via gemensamma kostnader från Länsförsäkringar AB och redovisas under posten driftkostnader i resultaträkningen.

Premier och Trafik- försäkrings- avgifter	Skade- utbetalningar efter självrisk	Kapital- avkastning	Summa TFF 2019 (Övrig skuld)	Slutavräkning 2018	Resultaträkning
4 090	-6 918	89	-2 739	708	-2 030

NOT 8 Kapitalavkastning, intäkter

	Koncernen		Moderbolaget	
	2019	2018	2019	2018
Utdelningar på aktier och andelar				
Utdelningar på aktier och andelar	8 823	15 736	8 823	15 736
Summa utdelningar på aktier och andelar	8 823	15 736	8 823	15 736
Ränteintäkter m.m.				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-	-	-
Övriga ränteintäkter m.m.	438	2	4 440	4 004
Summa ränteintäkter m.m.	438	2	4 440	4 004
Realisationsvinster				
Obligationer	-	-	-	-
Aktier och andelar	25 821	5 295	25 821	5 295
Summa realisationsvinster	25 821	5 295	25 821	5 295
Summa kapitalavkastning, intäkter	35 082	21 033	39 084	25 035

NOT 9 Kapitalavkastning, kostnader

	Koncernen		Moderbolaget	
	2019	2018	2019	2018
Räntekostnader m.m.				
Kapitalförvaltningskostnader	-3 176	-3 693	-3 176	-3 693
Summa räntekostnader m.m.	-3 176	-3 693	-3 176	-3 693
Summa kapitalavkastning, kostnader	-3 176	-3 693	-3 176	-3 693

NOT 10 Orealiserade vinster och förluster på placeringstillgångar

	Orealiserade vinster		Orealiserade förluster	
Koncernen	2019	2018	2019	2018
Aktier och andelar	390 973	111 617	-	-33 308
Räntebärande värdepapper	6 477	-	-	-73
Summa	397 450	111 617	-	-33 381
Moderbolaget				
Aktier och andelar	269 616	50 815	-	-33 308
Räntebärande värdepapper	6 477	-	-	-73
Summa	276 093	50 815	-	-33 381

NOT 11 Övriga intäkter och kostnader

	2019	2018
Provisionsintäkter bank	33 649	34 199
Provisionskostnader bank	-38 364	-34 099
Provisionsintäkter liv	5 371	5 361
Provisionskostnader liv	-4 338	-5 290
Extern skaderegleringsaffär intäkter	7 960	8 923
Extern skaderegleringsaffär kostnader	-10 228	-7 558
Summa övriga intäkter och kostnader	-5 950	1 536

NOT 12 Immateriella tillgångar

	2019	2018
Ingående anskaffningsvärde	6 487	6 487
Årets förvärv	-	-
Utgående anskaffningsvärde	6 487	6 487
Ingående avskrivningar	-2 595	-1 297
Årets avskrivningar	-1 297	-1 298
Utgående avskrivningar	-3 892	-2 595
Utgående balans	2 595	3 892

Immateriella tillgångar består av förvärvsvärdet av affären olycksfalls- och sjukförsäkring vuxen från Länsförsäkringar Sak AB. Tillgången skrivs av på fem år utifrån beräknad intjänandegrad.

NOT 13 Byggnader och mark

Koncernen			Moderbolaget			
	Rörelse- fastigheter	Förvaltnings- fastigheter	Totalt	Rörelse- fastigheter	Förvaltnings- fastigheter	Totalt
Antal	1	1	2	1	1	2
Areal kvm	2 208	350	2 558	2 208	350	2 558
Anskaffningsvärde	92 078	2 209	94 287	92 078	2 209	94 287
Marknadsvärde	75 253	17 000	92 253	75 253	17 000	92 253
Bokfört värde	75 253	17 000	92 253	75 253	265	75 518
Bokfört värde per kvm kr	34 082	48 571	82 653	34 082	757	34 839
Ytvakansgrad %	-	-	-	-	-	-
Direktavkastning %	-	-	-	-	-	-
Taxeringsvärde, tkr	20 838	5 345	26 183	20 838	5 345	26 183

Geografisk fördelning

Rörelsefastigheten ligger i centrala Östersund och förvaltningsfastigheten ligger i Åre.

Värderingsmetod

Rörelsefastigheten Borgens 7 har i koncernen värderats till verkligt värde, som motsvarar bokfört värde. Värdering av förvaltningsfastigheten har skett av extern värderingspart enligt ortsprismetoden.

	Koncernen		Moderbolaget	
	2019	2018	2019	2018
Ackumulerade anskaffningsvärden				
Vid årets början	94 287	93 272	94 287	93 272
Pågående nyanläggning	-	1 015	-	1 015
Utgående balans	94 287	94 287	94 287	94 287
Ackumulerade avskrivningar enligt plan				
Vid årets början			-17 149	-15 580
Årets avskrivningar enligt plan			-1 620	-1 569
Utgående balans			-18 769	-17 149
Ackumulerade värdejusteringar verkligt värde				
Vid årets början	-459	-434		
Årets värdejustering	-1 575	-24		
Utgående balans	-2 034	-459		
Redovisat värde vid årets slut	92 253	93 829	75 518	77 138

Andel av fastigheterna som används i den egna verksamheten

Länsförsäkringar Jämtland utnyttjar som huvudkontor hela fastigheten Borgens 7, totalt 2 208 kvm.
Förvaltningsfastigheten Mörviken 1:71 i Åre, totalt 350 kvm, används som konferens- och personalstuga.

NOT 14 Placeringar i koncern- och intresseföretag

Koncern/intresseföretag	Ägarandel		Anskaffnings- värde	Bokfört värde	Verkligt värde	Totalt eget kapital
	Antal aktier	% *				
Koncernen						
Aktier						

LF Norrr Holding AB, 556764-1435	1 000	25	7 957	6 469	3 077	12 309
Summa aktier och andelar i intresseföretag			7 957	6 469	3 077	12 309

Moderbolaget

Aktier

Logen 6 Fastighets AB, 556763-5163	1 000	100	100	100	102	102
LF Jämtland Fastigheter AB, 556660-2537	1 000	100	100	4 102	63 249	63 249
LF Norrr Holding AB, 556764-1435	1 000	25	7 957	6 469	3 077	12 309
Summa aktier i koncern- och intresseföretag			14 292	10 671	66 428	75 660

Lån

LF Jämtland Fastigheter AB, 556660-2537			316 655	316 655	316 655	
Summa lån i koncern- och intresseföretag			316 655	316 655	316 655	
Summa aktier och andelar i koncern- och intresseföretag			338 904	333 795	386 160	

* Ägarandel i % är samma som röstandel i %

NOT 15 Aktier och andelar

	Antal	Anskaffningsvärde	Verkligt/ bokfört värde
Koncernen 2019			
Ej noterade aktier			
<i>Näringsbetingade aktier</i>			
Länsförsäkringar AB	262 248	206 813	722 231
Länsförsäkringar Mäklarservice AB	200	140	938
Länshem AB	186	1000	621
Humlegården Fastigheter AB	17 511	159 192	421 267
Lansa Fastigheter AB	13 203	130 014	179 599
Hällefors Tierp Skogar AB	2 590	86 431	113 167
<i>Övriga onoterade aktier och andelar</i>			
Kreditgarantiföreningen Jämtland	2 000	205	205
BiessieBaenie AB	42	464	0
Summa ej noterade aktier		584 259	1 438 028
Noterade andelar i aktiefonder			
LF Sverigefond	56 486	43 643	103 769
SHB Europa Selektiv	370 925	75 113	113 354
SHB Amerikafond	250 058	108 590	278 939
SHB Tillväxtmarknadsfond	290 994	61 949	108 670
SHB Amerika Småbolag	94 835	66 872	89 225
SHB Global Index	246 060	55 725	77 979
SHB Microcap Sverige	145 518	15 000	25 080
SHB Sverige småbolag	11 136	15 493	22 939
Summa noterade andelar		442 385	819 955
Ej noterade andelar			
Brf Smyrna		5 600	7 500
Summa ej noterade andelar		5 600	7 500
Summa aktier och andelar		1 032 244	2 265 483
Moderbolaget 2019			
Summa enligt ovan i koncern		1 032 244	2 265 483
-avgår Humlegården Fastigheter AB,		-375 637	- 714 030
Lansa Fastigheter AB, Hällefors Tierp Skogar AB			
Summa aktier och andelar		656 607	1 551 453

	Antal	Anskaffningsvärde	Verkligt/ bokfört värde
Koncernen 2018			
Ej noterade aktier			
<i>Näringsbetingade aktier</i>			
Länsförsäkringar AB	262 248	206 813	645 655
Länsförsäkringar Mäklarservice AB	200	140	822
Länshem AB	186	1000	621
Humlegården Fastigheter AB	17 511	159 192	342 888
Lansa Fastigheter AB	13 203	130 014	143 355
<i>Övriga onoterade aktier och andelar</i>			
Investa Företagskapital AB	27 741	4 435	2 774
Kreditgarantiföreningen Jämtland	2 000	205	205
BiessieBaenie AB	42	464	0
Summa ej noterade aktier		502 263	1 136 320
Noterade andelar i aktiefonder			
LF Sverigefond	56 486	43 643	78 934
SHB Europa Selektiv	366 204	73 811	83 405
SHB Amerikafond	292 755	125 336	238 361
SHB Tillväxtmarknadsfond	288 002	60 925	83 098
SHB Global Dynamisk	266 812	30 000	28 823
SHB Amerika Småbolag	93 950	66 088	68 269
SHB Global Index	245 313	55 512	57 368
SHB Microcap Sverige	145 518	15 000	16 597
SHB Sverige småbolag	11 033	15 306	16 490
Summa noterade andelar		485 621	671 345
Ej noterade andelar			
Brf Smyrna		5 600	7 200
Summa ej noterade andelar		5 600	7 200
Summa aktier och andelar		993 484	1 814 865
Moderbolaget 2018			
Summa enligt ovan i koncern		993 484	1 814 865
-avgår Humlegården Fastigheter AB och		-289 206	-486 243
Lansa Fastigheter AB			
Summa aktier och andelar		704 278	1 328 622

NOT 16 Obligationer och andra räntebärande värdepapper

	Anskaffningsvärde 2019	Verkligt värde 2019	Anskaffningsvärde 2018	Verkligt värde 2018
Koncern och moderbolag				
Onoterade obligationer och andra räntebärande värdepapper				
SHB Företagsobligationsfond	66 021	72 718	60 969	65 769
SHB Företagsobligationsfond Cri	289 820	292 690	256 337	257 384
SHB Ränteavkastning	176 758	183 990	159 983	165 895
SHB Inst korträntefond	182 005	182 368	157 543	157 354
Summa obligationer och andra räntebärande värdepapper	714 604	731 766	634 832	646 402

NOT 17 Fordringar avseende direkt försäkring

	2019	2018
Fordringar hos försäkringstagare	161 437	158 173
Fordringar hos försäkringsföretag	18 254	16 898
Summa fordringar avseende direkt försäkring	179 691	175 071

NOT 18 Kategorier av finansiella tillgångar och skulder

Finansiella tillgångar
värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Tillgångar, som
bestämts tillhöra
kategorin

Koncernen 2019

	Innehav för handels- ändamål	Låneford- ringar	Summa redovisat värde	Verkligt värde	Anskaffnings- värde
<i>Finansiella tillgångar</i>					
Aktier och andelar	2 265 483		2 265 483	2 265 483	1 051 805
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	731 766		731 766	731 766	714 605
Övriga finansiella placeringstillgångar	62		62	62	62
	2 997 311		2 997 311	2 997 311	1 766 472

	Innehav för handels- ändamål	Övriga skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde
<i>Finansiella skulder</i>				
Övriga skulder	-	61 365	61 365	61 365

Moderbolaget 2019

	Innehav för handels- ändamål	Låneford- ringar	Summa redovisat värde	Verkligt värde	Anskaffnings- värde
<i>Finansiella tillgångar</i>					
Aktier och andelar	1 551 453		1 551 453	1 551 453	656 144
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	731 766		731 766	731 766	714 605
Övriga finansiella placeringstillgångar	62		62	62	62
Summa	2 283 281		2 283 281	2 283 281	1 370 811
	Innehav för handels- ändamål	Övriga skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde	
<i>Finansiella skulder</i>					
Övriga skulder	-	41 514	41 514	41 514	

Koncernen 2018

	Innehav för handels- ändamål	Låneford- ringar	Summa redovisat värde	Verkligt värde	Anskaffnings- värde
<i>Finansiella tillgångar</i>					
Aktier och andelar	1 814 865		1 814 865	1 814 865	993 484
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	646 402		646 402	646 402	634 832
Övriga finansiella placeringstillgångar	174		174	174	174
Summa	2 461 441		2 461 441	2 461 441	1 628 490
	Innehav för handels- ändamål	Övriga skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde	
<i>Finansiella skulder</i>					
Övriga skulder	-	53 487	53 487	53 487	

Moderbolaget 2018

	Innehav för handels- ändamål	Låneford- ringar	Summa redovisat värde	Verkligt värde	Anskaffnings- värde
<i>Finansiella tillgångar</i>					
Aktier och andelar	1 328 622		1 328 622	1 328 622	704 278
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	646 402		646 402	646 402	634 832
Övriga finansiella placeringstillgångar	174		174	174	174
Summa	1 975 198		1 975 198	1 975 198	1 339 284
	Innehav för handels- ändamål	Övriga skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde	
<i>Finansiella skulder</i>					
Övriga skulder	-	42 017	42 017	42 017	-

I nedanstående tabeller lämnas upplysningar om hur verkligt värde bestämts för de finansiella instrument som värderas till verkligt värde i balansräkningen. Uppdelning av hur verkligt värde bestämts görs utifrån följande tre nivåer.

I not 1, Redovisningsprinciper återfinns beskrivningar om hur verkligt värde bestäms avseende tillgångar och skulder

Nivå 1: enligt priser noterade på en aktiv marknad för samma instrument

Nivå 2: utifrån direkt eller indirekt observerbara marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1

Nivå 3: utifrån indata som inte är observerbara på marknaden

tkr	(Nivå 1)	(Nivå 2)	(Nivå 3)	Summa
Koncernen 2019-12-31				
Aktier och andelar	829 222	-	1 436 261	2 265 483
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	731 766			731 766
Övriga tillgångar	62			62
Summa	1 561 050	-	1 436 261	2 997 311
Koncernen 2018-12-31				
Aktier och andelar	671 345	486 243	657 277	1 814 865
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	646 402			646 402
Övriga tillgångar	174			174
Summa	1 317 921	486 243	657 277	2 461 441
Moderbolag 2019-12-31				
Aktier och andelar	829 222		722 231	1 551 453
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	731 766			731 766
Övriga tillgångar	62			62
Summa	1 561 050		722 231	2 283 281
Moderbolag 2018-12-31				
Aktier och andelar	671 345		657 277	1 328 622
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	646 402			646 402
Övriga tillgångar	174			174
Summa	1 317 921		657 277	1 975 198

Förändringar i värderingstekniker baserade på icke observerbara marknadsdata (**Nivå 3**)

	Ingående balans	Realiserade och orealiserade vinster (+) eller förluster (-) i resultaträkningen	Köp och försäljning	Flytt till (+) och från (-) nivå 3	Utgående balans	Nettoförändringar i orealiserade vinster (+) eller förluster (-) relaterade till instrument som innehas på balansdagen
Tillgångar						
Aktier och andelar	657 277	186 311	106 430	486 243	1 436 261	-

Länsförsäkringar Jämtland har kategoriserat onoterade aktieinnehav samt andra tillgångar utan observerbara marknadsdata som nivå 3-tillgångar. En flytt har skett till nivå 3 tillgångar då observerbara marknadsdata saknas vid värdering. Princip för värdering av innehav i Länsförsäkringar AB se not 1. Övriga tillgångar i nivå 3 är värderade till substansvärde alternativt anskaffningsvärde. Enligt IFRS ska en känslighetsanalys presenteras med hjälp av en alternativ värdering av dessa tillgångar.

Ur ett värderingstekniskt perspektiv har Länsförsäkringar Jämtland inte erhållit tillräckligt med information för att kunna göra en alternativ värdering. Länsförsäkringar Jämtland har därför valt att inte presentera någon alternativ värdering av dessa tillgångar.

NOT 19 Materiella tillgångar

	Koncern		Moderbolag	
	2019	2018	2019	2018
Ingående anskaffningsvärde för maskiner och kontorsinventarier	50 515	50 019	50 515	50 019
Årets inköp	4 428	874	4 428	874
Försäljning/utrangering	-378	-378	-378	-378
Utgående anskaffningsvärde	54 565	50 515	54 565	50 515
Ingående avskrivningar	-45 765	-43 296	-45 765	-43 296
Årets avskrivningar	-2 840	-2 736	-2 840	-2 736
Försäljning/utrangering	377	267	377	267
Utgående avskrivningar	-48 228	-45 765	-48 228	-45 765
Planenligt restvärde	6 337	4 750	6 337	4 750
Varulager	157	150	157	150
Summa	6 494	4 900	6 494	4 900

Byggnadsinventarier skrivs planmässigt av på 10 år och Maskiner och inventarier skrivs planmässigt av på 3-5 år beroende på typ av tillgång. Varulager värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet.

NOT 20 Förutbetalda anskaffningskostnader

	2019	2018
Årets ingående avsättning	22 989	21 629
Årets förändring	2 350	1 360
Årets utgående avsättning	25 339	22 989

Anskaffningskostnaderna periodiseras utifrån premiernas intjäningstakt.

NOT 21 Eget kapital

Koncernen	Bundet kapital	Fritt eget kapital		
	Bundna reserver *	Balanserat resultat	Årets resultat	Totalt
Ingående eget kapital 2018-01-01	399 939	868 169	166 272	1 434 380
Effekt av upplösning uppskjuten skatt intressebolag **		30 296		30 296
Effekt ändrad skattesats till 20,6 % ***	7 019	186		7 205
Justerat ingående eget kapital	406 958	898 651	166 272	1 471 881
Disposition av 2017 års resultat	-	166 272	-166 272	-
Årets totalresultat ***	-	-	119 383	119 383
Utgående eget kapital 2018-12-31	406 958	1 064 923	119 383	1 591 264
Ingående eget kapital 2019-01-01	406 958	1 064 923	119 383	1 591 264
Disposition av 2018 års resultat	-	119 383	- 119 383	-
Förskjutning mellan bundet och fritt kapital	10 745	-10 745	-	-
Årets totalresultat	-	-	319 990	319 990
Utgående eget kapital 2019-12-31	417 703	1 173 561	319 990	1 911 254

* I Bundna reserver ingår eget kapitaldelen av obeskattade reserver

** Uppskjuten skatt har tidigare år felaktigt redovisats på övervärden i intressebolag. Effekten 2017 på posten *Skatt på årets resultat* och *Årets totalresultat* är 12 587 tkr.

*** Sveriges riksdag har beslutat från 1 januari 2019 att sänka bolagsskatten från 22 % till 20,6% i två steg. Länsförsäkringar Jämtland har i bokslutet redovisat den uppskjutna skatteeffekten på temporära skillnader utifrån skattesats 20,6 %. Effekten på årets totalresultat är 9 153 tkr.

Moderbolaget

Bundet eget kapital

Reservfond

Syftet med reservfonden är att spara en del av nettovinsten, som inte går åt för täckning av balanserad förlust.

Fritt eget kapital

Balanserade vinstmedel

Utgörs av föregående års fria egna kapital efter en eventuell reservfondsavsättning. Utgör tillsammans med årets resultat summa fritt eget kapital.

Ytterligare information om det egna kapitalet finns i Rapport över förändring i eget kapital.

NOT 22 Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker

	Avsättning för ej intjänade premier		Avsättning för kvardröjande risker		Totalt	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Ingående balans	213 127	207 631	-	-	213 127	207 631
Årets förändring	5 079	5 496	-	-	5 079	5 496
Utgående balans	218 206	213 127	-	-	218 206	213 127

NOT 23 Avsättning för oreglerade skador

	2019			2018		
	Brutto	Åfandel	Netto	Brutto	Åfandel	Netto
Inträffade och rapporterade skador	575 791	-131 165	444 626	515 235	-93 199	422 036
Inträffade men ej rapporterade skador (IBNR)	502 794	-147 901	354 893	502 121	-148 428	353 693
Avsättning för skaderegleringskostnad	33 969	0	33 969	29 694	0	29 694
Ingående balans	1 112 554	-279 066	833 488	1 047 050	-241 627	805 423
Redovisat i resultaträkning						
Förväntad kostnad för skador som inträffat innevarande period	348 691	-24 743	323 948	369 486	-54 752	314 734
Utbetalt och överfört till försäkringsskulder	-332 847	10 620	-322 227	-286 370	13 324	-273 046
Förändring förväntad kostnad för skador som inträffat tidigare år	-3 362	11 060	7 698	-21 887	3 989	-17 898
Förändring avsättning skaderegleringskostnad	905	0	4 275	4 275	0	4 275
Årets förändring	13 387	-3 063	13 694	65 504	-37 439	28 065
Utgående balans	1 125 941	-282 129	843 812	1 112 554	-279 066	833 488
Utgående balans består av:						
Inträffade och rapporterade skador	569 331	-129 597	439 734	575 791	-131 165	444 626
Inträffade men ej rapporterade skador	521 736	-152 532	369 204	502 794	-147 901	354 893
Avsättning för skaderegleringskostnad	34 874	0	34 874	33 969	0	33 969
Utgående balans	1 125 941	-282 129	843 812	1 112 554	-279 066	833 488

NOT 24 Räntesats för diskontering av försäkringstekniska avsättningar

För skadelivräntor, inklusive mottagen återförsäkring avseende skadelivräntor, används den av EIOPA definierade diskonteringsräntekurvan. Den är framtagen för att motsvara riskfria räntesatser för relevanta durationer och baseras på marknadsnoteringar för svenska swap-räntor. Därtill finns ett makroekonomiskt antagande om en långsiktig ränta på 4,20 %.

För övrig försäkring används en fast räntesats baserad på den statsobligation som har löptid närmast åtagandenas genomsnittliga duration. För direkt trafikförsäkring och mottagen proportionell trafikåterförsäkring används räntesatsen 0,00 (0,20) % respektive 0,40 (0,60) %, baserad på de senaste fem årens 7-åriga statsobligation. För mottagen icke-proportionell trafikåterförsäkring samt för olycksfalls- och sjukförsäkring, såväl direktförsäkring som mottagen återförsäkring, används räntesats 0,40 (0,60) %, baserad på de senaste fem årens 10-åriga statsobligation.

NOT 25 För försäkringstekniska avsättningar registerförda tillgångar

	2019	2018
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	218 206	213 127
Oreglerade skador	1 125 941	1 112 554
Återbäring	40 000	-
Återförsäkrarens andel av oreglerade skador	-282 129	-279 066
Utgående balans	1 102 018	1 046 615
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	731 766	646 402
Fordringar avseende direkt försäkring	119 876	118 933
Likvida medel och depåer	77 531	180 065
Fastigheter	172 845	101 215
Utgående balans	1 102 018	1 046 615

NOT 26 Skatt

	Koncern		Moderbolag	
	2019	2018	2019	2018
Redovisad skatt i resultaträkningen				
Periodens skattekostnad	-	-9 171	-	-9 171
Uppskjuten skatt avseende temporära skillnader	-56 930	4 733	-56 930	5 042
Uppskjuten skatt på obeskattade reserver	3 133	-2 788	-	-
Total redovisad skattekostnad	-53 797	-7 226	-56 930	-4 129
Avstämning av årets skattekostnad				
Redovisat resultat före skatt	373 787	126 609	267 028	52 230
Skatt enligt gällande skattesats 21,4 %/22,0 %	-79 990	-27 854	-57 144	-11 491
Skatteeffekt av:				
– ej avdragsgilla kostnader	-421	-332	-430	-341
– ej skattepliktiga intäkter	85 143	17 230	59 173	3 854
– ej bokförda avdragsgilla kostnader	57	-	57	-
– justering av uppskjuten skatt	-56 930	-4 231	-56 930	-3 901
– effekt av ändrad skattesats	-	9 153	-	8 943
– skatt på avsättning periodiseringsfond	-27	-16	-27	-16
– schablonbeskattning delägare aktiefonder	-1 128	-1 177	-1 128	-1 177
– schablonbeskattning säkerhetsreserv	-500	-	-500	-
– Redovisad skattekostnad	-53 797	-7 226	-56 930	-4 129
– Redovisad effektiv skatt	14,4%	5,7 %	21,3%	7,9 %
Uppskjuten skatt på ej bokförda skattemässiga avskrivningar fastigheter				
Ingående avsättning	494	462	494	462
Årets förändring	55	66	55	66
Effekt av ändrad skattesats	-	-34	-	-34
Utgående avsättning	549	494	549	494
Uppskjuten skatt på orealiserade vinster				
Ingående avsättning	134 142	169 388	131 094	136 168
Årets förändring	56 875	4 165	56 875	3 835
Effekt av ändrad skattesats	-	-9 115	-	-8 909
Ändrad princip för beskattning av intressebolag	-	-30 296	-	-
Utgående avsättning	191 017	134 142	187 969	131 094
Uppskjuten skatt på obeskattade reserver				
Ingående avsättning	106 076	110 307	-	-
Årets förändring	-3 133	2 977	-	-
Effekt av ändrad skattesats	-	-7 208	-	-
Utgående avsättning	102 943	106 076	-	-
Uppskjutna skatteskulder totalt	294 509	240 712	188 518	131 588

NOT 27 Personal, löner och ersättningar

	2019	2018
Medelantal anställda		
Kvinnor	63	59
Män	54	50
Totalt	117	109
Medelantal styrelsen		
Kvinnor	5	5
Män	3	3
Totalt	8	8
Könsfördelning i bolagsledningen		
Styrelsen kvinnor	60 %	62 %
Ledningen kvinnor	22 %	28 %
Löner, ersättningar och sociala kostnader har utgått enligt följande		
Styrelse, vd	3 949	3 799
Sociala avgifter	2 243	2 108
-varav pensionskostnader	847	736
Tjänstemän	58 240	52 234
Sociala kostnader	29 188	26 896
-varav pensionskostnader	8 185	7 860

Pensioner

Pensionskostnad avser den kostnad som påverkat årets resultat. Åtaganden för ålderspension och familjepension för tjänstemän tryggs genom försäkringsavtal i Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK)/SPP samt Länsförsäkringar Liv.

Ersättningspolicy

Länsförsäkringar Jämtlands ersättningspolicy har fastställts av bolagets styrelse 2019. Två styrelseledamöter ansvarar för beredning av väsentliga ersättningsbeslut samt beslut om åtgärder för att följa upp tillämpningen av bolagets ersättningspolicy. Övriga uppgifter regleras i styrelsens arbetsordning.

Ersättningsmodell och kriterier för ersättningar

Utgångspunkten för ersättningsmodellen är att den ska bidra till att skapa goda förutsättningar för Länsförsäkringar Jämtland att på ett tillfredsställande sätt utföra sitt uppdrag från ägarna.

Ersättningsmodellen ska stimulera till goda prestationer och bidra till att göra bolaget till en attraktiv arbetsgivare som kan konkurrera om rätt kompetens på marknaden. Ersättningsmodellen ska vara förenlig med och främja en sund och effektiv riskhantering och inte uppmuntra till ett överdrivet risktagande eller motverka bolagets långsiktiga intressen.

Basen i ersättningsmodellen ska utgöras av fast ersättning. Den fasta ersättningen ska vara på rätt nivå för att attrahera och behålla rätt kompetens och ska sättas individuellt på en nivå med en tydlig koppling till anställdas arbete och prestation.

Ersättningar till ledande befattningshavare

Till styrelsens ordförande och ledamöter utgår arvode enligt bolagsstämans beslut.

Arbetstagarrepresentanter erhåller inte styrelsearvode. Ersättning till vd fastställs av styrelsens ordförande på styrelsens uppdrag. Ersättning till övriga ledande befattningshavare beslutas av vd utifrån mandat från ersättningsutskottet. Ersättning till vd utgörs av grundlön, övriga förmåner samt pensionskostnad. Övriga förmåner innefattar ränteförmån, bilförmån, parkeringsförmån samt kostförmån.

Pension för vd är avgiftsbestämd, pensionspremien uppgår till 35 procent av pensionsgrundande lön. Pensionsåldern för vd är 65 år. Pensionsåtagandet har täckts genom försäkringsavtal. I händelse av Länsförsäkringar Jämtlands uppsägning av vd är uppsägningstiden tolv månader.

Löner, ersättningar och förmåner under 2019

(Kr)	Årsarvode	Dagarvode	Övriga förmåner	Pensions- kostnad	Övrig ersättning
<i>Styrelsens ordförande:</i>					
Mattsson Karin ¹	281 989	137 000	3 874		
<i>Övriga styrelseledamöter:</i>					
Elgendahl, Bengt-Eric	116 398	60 000			924
Eriksson W Ulf	116 398	30 000			8 500
Gehrke, Catharina (190101-190510)	45 833	-	1 776		
Lundholm, Martina	116 398	42 000	3 874		286
Norrman Susanne	116 398	39 000	3 874		260
Simonsson, Marie ²	178 629	63 500	3 874		6 497
Tillman Linda (191121-191231)	-	3 000			
Ödbring, Markus	116 398	39 000	3 874		
<i>Verkställande direktör</i>					
Eriksson Tomas	2 425 636		78 354	847 396	4 946
Andra ledande befattningshavare	5 666 077		177 555	1 926 389	4 151
SUMMA	9 180 154	413 500	277 055	2 773 785	16 467

¹ Ordförande i finansutskott och ersättningsutskott ² Vice ordförande i styrelsen och, ordförande i risk- och revisionsutskott

Med andra ledande befattningshavare avses de sex personer som utöver vd utgör affärsledning. Ersättning till andra ledande befattningshavare utgörs av grundlön, övriga förmåner samt pensionskostnad. Andra ledande befattningshavare har inte någon rörlig ersättning från och med 2014. Övriga förmåner innefattar ränteförmån, bilförmån, parkeringsförmån samt kostförmån. Åtaganden för ålderspension och familjepension för tjänstemän tryggas genom försäkringsavtal i Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK)/SPP samt Länsförsäkringar Liv. I övriga ersättningar ingår skattepliktiga ersättningar.

NOT 28 Närstående

Närstående relationer

Moderbolaget har en närstående relation med sina koncern- och intresseföretag, se not 14.

Sammanställning över närstående transaktioner.

Koncernföretag

	2019	2018
Övrigt (räntor och utdelningar)	4 002	4 002
Fordringar	320 857	222 587
Skulder	3 797	3 784

Intresseföretag

	2019	2018
Fordringar	6 469	6 469

Transaktioner med närstående är prissatta på marknadsmässiga villkor. Transaktioner med nyckelpersoner i ledande ställning är redovisade i not 27, Personal, löner och ersättningar. Några transaktioner med andra närstående personer finns inte.

NOT 29 Resultat per försäkringsklass

	Totalt 2019	Olycks- fall och sjuk	Motor, ansvar mot tredje man	Motor- fordon övriga klasser	Brand och annan egendoms- skada	Allmän ansvarig- het	Rätts- skydd	Summa direkt försäkring	Mottagen återför- säkring
Premieintäkt									
Brutto	509 791	29 849	68 288	135 587	221 516	11 356	7 951	474 547	35 244
Försäkrings- ersättningar, brutto	-386 922	-23 677	-73 587	-123 685	-124 984	-5 597	-4 614	-356 145	-30 777
Driftkostnader, brutto	-95 231	-8 183	-11 652	-20 712	-49 993	-2 586	-1 791	-94 917	-315
Resultat av avgiven återförsäkring	-35 259	-7 538	14 073	2 529	-40 038	-2 915	-1 369	-35 259	-
Övriga intäkter och kostnader	-2 030		-2 030					-2 030	
Resultat per försäkringsklass	-9 651	-9 549	-4 908	-6 281	6 501	258	176	-13 803	4 153
Premieinkomst, brutto	514 870	30 738	67 182	136 142	225 034	11 541	8 076	478 713	36 157

I koncernen uppgår driftkostnader till -95 199 tkr. I övrigt är resultat per försäkringsklass samma som i moderbolaget.

NOT 30 Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder

	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Koncernen			
2019			
Tillgångar			
Immateriella tillgångar		2 595	2 595
Rörelsefastighet		75 253	75 253
Materiella tillgångar		6 494	6 494
Placeringar i intresseföretag		6 469	6 469
Förvaltningsfastigheter		17 000	17 000
Aktier och andelar		2 265 483	2 265 483
Obligationer och räntebärande värdepapper		731 766	731 766
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring		62	62
<i>Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar</i>			
- Oreglerade skador	657	281 472	282 129
Fordringar avseende direkt försäkring	179 691		179 691
Fordringar avseende återförsäkring	1 764		1 764
Övriga fordringar	34 548	1 647	36 195
Kassa och bank	77 864		77 864
<i>Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter</i>			
- Förutbetalda anskaffningskostnader	25 340		25 340
- Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	2 812	8 274	11 086
S:a tillgångar	322 676	3 396 515	3 719 191
Skulder			
<i>Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)</i>			
- Ej intjänade premier och kvardröjande risker	218 206	-	218 206
- Oreglerade skador	74 787	1 051 154	1 125 941
- Återbäring	40 000		40 000
<i>Andra avsättningar</i>			
- Uppskjuten skatt		294 508	294 508
- Övriga avsättningar		2 331	2 331
Skulder avseende direkt försäkring	12 040		12 040
Övriga skulder	29 474	19 851	49 325
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	56 555	9 031	65 586
S:a skulder och avsättningar	431 062	1 376 875	1 807 937

	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Moderbolaget			
2019			
Tillgångar			
Immateriella tillgångar		2 595	2 595
Byggnader och mark		75 518	75 518
Placeringar i koncernföretag		327 326	327 326
Aktier och andelar		1 551 453	1 551 453
Obligationer och räntebärande värdepapper		731 766	731 766
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring		62	62
<i>Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar</i>			
- Oreglerade skador	657	281 472	282 129
Fordringar avseende direkt försäkring	179 691		179 691
Fordringar avseende återförsäkring	1 764		1 764
Övriga fordringar	34 539	1 647	36 186
Materiella tillgångar	6 494		6 494
Kassa och bank	77 469		77 469
<i>Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter</i>			
- Förutbetalda anskaffningskostnader	25 340		25 340
- Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	2 812	8 274	11 086
S:a tillgångar	328 766	2 980 113	3 308 879
Skulder			
<i>Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)</i>			
- Ej intjänade premier och kvardröjande risker	218 206	-	218 206
- Oreglerade skador	74 787	1 051 154	1 125 941
-Återbäring	40 000		40 000
<i>Andra avsättningar</i>			
- Uppskjuten skatt		188 518	188 518
- Andra avsättningar		2 331	2 331
Skulder avseende direkt försäkring	12 040		12 040
Övriga skulder	29 474		29 474
Skulder koncernföretag		3 797	3 797
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	56 549	9 031	65 580
S:a skulder och avsättningar	431 056	1 254 831	1 685 887

NOT 31 Förslag till vinstdisposition

Till bolagsstämmans förfogande står:	2019
Årets resultat i moderbolaget	210 098
Balanserat resultat	903 757
Summa disponibla vinstmedel	1 113 855

Styrelsen och verkställande direktören föreslår bolagsstämman besluta att disponibla vinstmedel balanseras i ny räkning.

NOT 32 Eventualförpliktelser

Panter och därmed jämförliga säkerheter ställda för egna skulder och för såsom avsättningar redovisade förpliktelser

	2019	2018
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	731 766	646 402
Fordringar avseende direkt försäkring	119 876	118 933
Likvida medel och depåer	77 469	180 065
Fastigheter	172 845	101 215
Summa	1 102 018	1 046 615

Bolaget har i avtal förbundit sig att tillskjuta kapital till intressebolaget Länsförsäkringar i Norr Holding AB org. nr. 556764-1435 med ett maximalt belopp om 2 043 tkr samt till dotterbolaget Länsförsäkringar Jämtland Fastigheter med ett maximalt belopp om 57 329 tkr.

Styrelsen och verkställande direktören försäkrar att, såvitt de känner till, årsredovisningen är upprättad i överensstämmelse med god redovisningssed för försäkringsföretag, lämnade uppgifter stämmer med de faktiska förhållandena och ingenting av väsentlig betydelse är utelämnat som skulle kunna påverka den bild av bolaget som skapats av årsredovisningen.

Östersund den 3 april 2020

Karin Mattsson
Styrelsens ordförande

Marie Simonsson

Bengt-Eric Elgendahl

Martina Lundholm

Markus Ödbring

Ulf W Eriksson

Susanne Norman

Linda Tillman

Caroline Lundholm
Personalrepresentant

Ulrica Svelander
Personalrepresentant

Tomas Eriksson
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har avgivits den 3 april 2020

Anders Linné
Auktoriserad revisor
Deloitte AB

Ord och uttryck inom skadeförsäkring

Resultaträkning

Premieintäkter efter avgiven återförsäkring f.e.r. Premie hänförlig till räkenskapsåret med avdrag för avgivna återförsäkringspremier.

Premier för avgiven återförsäkring. Kostnad för det försäkringsbolag som inte kan eller vill bära hela den ansvarighet som det iklätt sig gentemot försäkringstagarna. Återförsäkringen, som sker hos andra försäkringsbolag, kan avse enskilda risker eller bolagets totala försäkringsaffär.

Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen. Inbetalda premier och avsättningar för oreglerade skador genererar under året avkastning. Denna avkastning överförs till försäkringsrörelsen.

Försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring f.e.r. Utbetalda försäkringsersättningar, förändring i avsättning för oreglerade skador samt driftkostnader för skadereglering, allt med avdrag för återförsäkrarens andel.

Driftkostnader. Sammanfattande benämning på kostnader för anskaffning, försäljning och administration med avdrag för provisioner i avgiven återförsäkring. Driftkostnader för skadereglering ingår ej.

Orealiserade vinster/förluster på placeringstillgångar. Eftersom placeringstillgångarna värderas till verkliga värden på balansdagen (med undantag för innehav i intressebolag) ska årets värdeförändringar redovisas som orealiserad vinst eller förlust i resultaträkningen.

Uppskjuten skatt. Beräknad skatt på orealiserade vinster samt på skillnaden mellan bokfört och skattemässigt värde på fastigheter.

Resultatanalys

Avvecklingsresultat. Vinst eller förlust som uppkommer vid slutreglering av de skador eller vid omvärdering av de skador som inträffat före verksamhetsårets början.

Balansräkning

Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker. Den del av inbetald premieinkomst som hänför sig till kommande verksamhetsår. Om den avsatta premien bedöms vara otillräcklig för att täcka beräknade kostnader kan den förstärkas genom avsättning för kvardröjande risk.

Avsättning för oreglerade skador. Det beräknade värdet av bolagets samlade ansvarighet på grund av inträffade försäkringsfall som vid verksamhetsårets slut ännu inte utbetalats.

Avsättning för återbäring. Reserv för återbäring som tilldelats försäkringstagarna men som vid bokslutstillfället ännu inte förfallit till betalning.

Diskontering. Trafik- samt olycksfalls- och sjukförsäkring är affärer med lång avvecklingstid. Det innebär att det kan ta flera år innan en skada är slutbetald. Under tiden förräntas den avsättning som avsatts som reserv för skadan. Det innebär att ett lägre belopp än det nominella kan avsättas som reserv, det vill säga avsättning för oreglerade skador.

Nyckeltal - definitioner

Totalkostnadsprocent. Summan av försäkringsersättningar f.e.r. och driftkostnader dividerad med premieintäkten f.e.r.

Konsolideringskapital. Summan av beskattat eget kapital, uppskjuten skatt, obeskattade reserver och övervärden i intressebolag.

Konsolideringsgrad. Konsolideringskapitalet i relation till premieinkomsten f.e.r.

Kapitalbas. Kapitalbasen är enkelt uttryckt det tillgängliga kapitalet. Ett företags kapitalbas innehåller i första hand eget kapital, men dessutom får man inom vissa gränser räkna in också förlagslån som tagits upp. Förlagslån är lån där långivarens fordran i händelse av företagets konkurs inte kommer att bli betald förrän alla vanliga skulder är till fullo betalda. Förlagslån ger alltså en extra buffert för övriga fordringsägare.

Solvenskapitalkrav (SCR). SCR ska beräknas utifrån alla kvantifierbara risker i verksamheten och ska med 99,5 procent sannolikhet garantera att bolaget inte blir insolvent under en ettårsperiod.

Kapitalkravet ska beräknas utifrån följande risker:

- Skadeförsäkringsrisk (premie och reservrisk, katastrofrisk)
- Livförsäkringsrisk
- Marknadsrisk (aktie-, ränte-, fastighets-, kreditspread-, valuta- och koncentrationsrisk)
- Motpartsrisk (återförsäkrare, motparter i finansiella derivat)
- Operativ risk

Minimikapitalkrav (MCR). MCR beräknas till en summa som med 85 procent sannolikhet ska täcka det värsta tänkbara scenariot, till exempel en börskrasch. MCR ska ligga inom ett intervall mellan 25 och 45 procent av SCR.

Direktavkastningsprocent. Nettot av ränteintäkter, räntekostnader, utdelningar på aktier och andelar samt resultat på egna fastigheter i relation till det genomsnittliga verkliga värdet på placeringstillgångar och likvida medel.

Totalavkastningsprocent. Summan av direktavkastning, realiserade vinster och förluster samt orealiserade värdeförändringar under året på placeringstillgångar i relation till det genomsnittliga verkliga värdet på placeringstillgångar och likvida medel.